

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Renáta Sedláčková

**Historické proměny odborného vzdělávání po 2. světové válce v Olomouci -
příklad SOŠ Štursova**

Olomouc 2015

vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila literaturu uvedenou v seznamu literatury a ostatních zdrojů.

V Olomouci dne

.....
Renáta Sedláčková

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Pavlu Neumeistev, PhD. za vedení a odborné připomínky k mé bakalářské práci. Také bych ráda poděkovala řediteli SOŠ obchodu a služeb Olomouc, Štursova 14 PhDr. Ladislavu Pochylovi, který mi zapůjčil školní kroniky. A v neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině, která mě podporovala.

Obsah

ÚVOD.....	6
1. Poválečná historie v Československu.....	8
1.1 Okresní město Olomouc.....	10
1.1.1. Olomouc po 2. světové válce.....	12
1.1.2. Olomouc v dobách socialismu.....	14
1.1.3. Olomouc po roce 1989.....	15
2. Historie odborného vzdělávání	16
2.1. Cechy.....	16
2.2. Industrializace.....	17
2.3. Vliv průmyslové výroby a velkoobchodu na strukturu vzdělávání.....	18
2.4. Podíl živnostenských komor při tvorbě odborného vzdělávání.....	18
2.5. Za první republiky.....	19
2.6. Období nacistické okupace.....	20
2.7. Historie odborného vzdělávání po 2. světové válce.....	20
2.8. Změny po roce 1948.....	21
2.9. Státní pracovní zálohy.....	21
2.10. Školství za socialismu.....	22
2.11. Odborné vzdělávání po roce 1989.....	23
3. Odborné vzdělávání v Olomouci do roku 1945.....	27
3.1. Odborné vzdělávání v Olomouci do roku 1945.....	27
3.1.1. Průmyslové školy pokračovací v Olomouci.....	27
3.1.2. Olomoucké odborné školství v období od poloviny 19. století do roku 1945.....	28
3.1.2.1. Střední odborné školství od poloviny 19. století do roku 1918.....	28
3.1.2.2. Střední odborné školství od 1918 do roku 1938.....	30
3.1.2.3. Střední odborné školství za okupace.....	32
3.2. Odborné vzdělávání v Olomouci po roce 1945.....	33
3.3. Odborné vzdělávání v Olomouci po roce 1989.....	36

4. Střední odborná škola na Štursově ulici.....	38
4.1 Historie školní budovy.....	38
4.2. Vznik Učňovské školy.....	39
4.3. Počáteční léta školy.....	39
4.4. Celostátní spartakiáda.....	40
4.5. Rozvoj školy v období totality	41
4.6. Škola po roce 1989.....	44
4.7. Škola 21. století.....	46
 ZÁVĚR.....	48
Anotace.....	49
Seznam zkratk.....	
SEZNAM LITERATURY A ZDROJU.....	51
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila téma historické proměny odborného vzdělávání po 2. světové válce v Olomouci, které podrobněji zmapuji na příkladu Střední odborné školy obchodu a služeb, Olomouc, Štursova 14. K vybrané škole mám osobní vztah, jsem absolventkou této školy.

Cílem mé bakalářské práce je zanalyzovat v širším kontextu historických proměn problematiku odborného vzdělávání a zmapovat jeho vývoj po 2. světové válce. Zmapovat vývoj odborného vzdělávání v Olomouci v kontextu širších sociálních změn ve společnosti soustředěný na poválečné období a podrobněji popsat historii vybrané střední odborné školy. Vytvořit tak ucelenou etapizaci dějin odborného vzdělávání v Olomouci.

Pro splnění vytýčeného cíle je důležité shromáždit, analyzovat a teoreticky vyhodnotit dostupné zdroje informací. Budu vycházet především z primárních zdrojů a to z kronik školy, almanachů a výročních zpráv škol, SOkA Olomouc, Olomouckých archivních sborníků, a z ostatních dostupných materiálů.

Hlavním zdrojem pro mou práci byly dvě kroniky střední odborné školy na Štursově ulici v Olomouci.

Zpracováním všech těchto dostupných dat vytvořím ucelený pohled na historické proměny odborného vzdělávání v Olomouci po 2. světové válce(v poválečném období) po současnost.

Práce je rozvržena do trojvrstvé analýzy. Toto obsáhlé i rozsáhlé téma bych chtěla zachytit v trojvrstvé analýze.

V úvodní části stručně zmapuji politické, sociální a kulturní proměny společnosti v Československu po 2. světové válce, které významně ovlivnily poválečný vývoj odborného vzdělávání.

V následující části se zaměřím na odborné vzdělávání v širším kontextu. Tato část je zaměřena na historické proměny odborného vzdělávání, na jeho počátky, průběh a soustředí se na problematiku vývoje odborného vzdělávání v poválečném období.

Další část je zaměřena na proměny odborného vzdělávání v Olomouci po skončení 2. světové války. Součástí této části je stručná historie města Olomouc a historické základy odborného vzdělávání v Olomouci.

Závěrečnou část podrobněji zaznamenám vývoj vybrané školy od vzniku budovy, založení učiliště do současnosti.

Součástí práce je stručný historický vývoj města. Také se ohlédnu na předválečný stav středního školství v Olomouci,.

Předpokládaným výsledkem této práce by měl být ucelený historický přehled proměn odborného vzdělávání v Olomouci v širším kontextu sociálních změn soustředěný na období po 2. světové válce.

Tato práce by měla být stručnou charakteristikou daného období se zaměřením na konkrétní školu v kontextu všech společenských proměn. Jedná se o stručnou sondu do dané oblasti vzdělávání v Olomouci po 2. světové válce .

1. Poválečná historie v Československu

Vítězstvím 8.května 1945 nad německými vojsky začala novodobá historie v našich zemích. Politické špičky, jak československá vláda v londýnském exilu tak moskevské vedení KSČ, se na dubnovém zasedání v Moskvě již předem připravily a dohodly se na poválečných změnách v naší zemi a krocích, které měly vést k obnově celé společnosti. Výsledkem tohoto jednání vešlo ve známost jako Košický vládní program. Jak uvádí Pehr ve své knize Zápas o nové Československo "demokraté z výsledků jednání byli zklamáni. Příliš ustoupili komunistům."¹ Vliv komunistů byl již tehdy velmi značný.

Na základě tohoto programu se uskutečňovala poválečná obnova a reorganizace celého našeho státu. Již dohodnuté kroky plnila nově zvolená dočasná vláda Národní fronty Čechů a Slováků. Tato vláda měla za úkol obnovu Československa po stránce politické i hospodářské. Jedním z jejích úkolů bylo potrestání válečných zločinů, zrádců a kolaborantů. Československo se po osvobození od nacistické okupace pomalu dostávalo do normálních předválečných kolejí. Obnovení průmyslu, hospodářství, zemědělství, školství a všech ostatních odvětví se stalo prioritou. Po vydání prezidentských dekretů došlo ke znárodnění klíčových podniků a bank. Nově vznikající národní výbory měly řídicí centralistický charakter a disponovaly širokými pravomocemi. Vítězem v prvních parlamentních volbách se stala Komunistická strana Československa, která byla výrazně podporovaná Sovětským svazem (předseda vlády - Klement Gottwald).

Problémy s obnovou státu, zejména pak zaostávající rozvoj lehkého průmyslu, byly příčinou hospodářských potíží, které se projevovaly nedostatkem potravin, spotřebního zboží a zvyšováním cen. Všudypřítomný nedostatek a škody způsobené válkou byly příčinou pomalu se obnovující společnosti. Byl zvyšován tlak na sociální aspekty společenského dění. Nebývalé sucho a neúroda roku 1947 tyto problémy ještě prohloubily a přiměly Československou vládu přijmout zahraniční pomoc. Na základě Trumanovské doktríny nabízely Spojené státy podporu evropským svrchovaným demokratickým státům. Přijetím Marshallova plánu hospodářské pomoci se tak státy mohly rozhodnout jakou cestou se vydají, zda cestou demokracie či totalitní. Pod nátlakem Sovětského svazu Československo odmítlo Marshallův plán hospodářské

¹PEHR, Michal. *Zápas o nové Československo 1939-1946. Válečné představy a poválečná realita*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011. s. 166.

pomoci. Nakonec byla přijata nabídka podpory ze strany Sovětského svazu. Tím byl zapříčiněn rozkol vládnoucích stran a vyvrcholil vládní krizí, která dospěla k demisi nekomunistických ministrů v únoru 1948. Prezident Beneš tuto demisi přijal a jmenoval novou vládu tzv. obrozené Národní fronty. Následovalo schválení nové ústavy, která uzákoňovala vládnoucí úlohu komunistické strany. Prezident odmítl nedemokratickou ústavu podepsat a odstoupil ze svého úřadu. Novým prezidentem byl zvolen² výrazný představitel komunistické strany Klement Gottwald. Nastala éra socialismu (tzv. komunistický totalismus) pod přímým vlivem Sovětského svazu.³

Období po únorovém převratu bylo ve znamení budování socialistického státu po vzoru Sovětského svazu. Sovětský diktát se plně projevil vstupem Československa do Rady vzájemné hospodářské pomoci⁴. Veškerá společnost byla sjednocována a centralizována, pracovala na základě plnění pětiletých plánů, které navzdory očekávání nepřinesly očekávaný prospěch. Nastala druhá vlna znárodňování výrobních podniků a nová vlna pozemkové reformy v zemědělství. Průmysl byl přeorientován na hutnictví, těžké strojírenství a zbrojní výrobu. Postupně byl odstraňován soukromý sektor, docházelo k likvidaci řemeslníků a živnostníků. To mělo významný vliv na zániku střední vrstvy. Také byl vydán zákon o pracovní povinnosti. Docházelo k politickým procesům a následně i k popravám nekomunisticky smýšlejících spoluobčanů tzv. třídním nepřítelům, což mělo za cíl upevňovat komunistickou moc. Komunistická propaganda se stala součástí běžného života.

Nová ústava z roku 1960 nejenže změnila Československo na Československou socialistickou republiku, ale především upevnila mocenskou úlohu komunistické strany ve společnosti. Tou dobou se začaly výrazně projevovat prohlubující se hospodářské nedostatky zapříčiněné centralisticky řízenou ekonomikou, proto musela vládnoucí komunistická strana přistoupit ke změně hospodářské politiky a uvolnění komunistické ideologie.

O zcela nový model socialismu s lidskou tváří se na jaře 1968 (tzv. pražské jaro) pokusil nově zvolený prezident Ludvík Svoboda spolu s nově zvoleným nejvyšším představitelem komunistické strany Alexandrem Dubčekem. Byly přislíbené reformy v politice i v hospodářství. To ale nekorespondovalo s ideologií Sovětského svazu, který nechtěl připustit jiné než vlastní pojetí socialismu. Situace vyvrcholila vojskou

² 14.6.1948

³ BĚLINA, Pavel., et al., *Dějiny země koruny České II., od nástupu osvícenectví po naši dobu, druhé, opravné a doplněné vydání*, Praha, Paseka, 1993. s.260-262.

⁴ 1949

intervenci pěti států Varšavské smlouvy (Bulharsko, Maďarsko, Německá demokratická republika, Polsko) v čele se Sovětským svazem⁵. Došlo k výrazné destabilizaci celé společnosti. Po odvolání Alexandra Dubčeka z vedoucí funkce KSČ, následovaly politické čistky. Nastala doba hlubokého socialismu, doba normalizační ideologie, sovětské byrokratické diktatury. V té době podléhalo vše mocenské cenzuře. Probíhaly politické čistky napříč celé společností. Jedním z výrazných počinů v boji za dodržování lidských a občanských práv bylo sepsání tzv."Charty 77". Signatáři jež souhlasili a podepsali toto prohlášení byli politicky perzekuováni. Většina lidí se stáhla do soukromí a věnovala se svým zálibám a na politiku rezignovala. Postupně však docházelo ve společnosti k rostoucí nespokojenosti, která vyústila v letech 1988-1989 velkými pouličními protesty v Praze a Bratislavě.

Velký zlom v celé společnosti nastal na podzim roku 1989 pádem komunistického režimu takzvanou Sametovou revolucí. Vysokoškolští studenti za výrazné podpory celé společnosti docílili pádu komunistického režimu. V závěru roku byl zvolen Federálním shromážděním prezidentem republiky Václav Havel. První porevoluční svobodné parlamentní volby na jaře 1990 zvolily do čela České a Slovenské federativní republiky novou demokraticky zvolenou vládu. Nastala tak divoká doba restitucí, privatizací, ekonomické reformy. Doba demokracie a svobody.

1.1. Okresní město Olomouc

Město Olomouc se nachází na soutoku řek Moravy a Bystřice na úpatí pohoří Jeseníků, v srdci úrodné Hané. Je významným historickým, kulturním centrem s církevní a vojenskou tradicí, sídlem univerzity. Právem se mu také říká "Perla Moravy". Patřilo odedávna k nejvýznamnějším městům Moravy.

Již první zmínky pocházejí ze starší doby kamenné. Na významné obchodní křižovatce vznikla osada na břehu řeky Moravy.

"Město Olomouc vzniklo v 10. století jako středisko světské a církevní moci." V té době byl postaven kamenný hrad, tehdejší sídlo moravských knížat a markrabat. Od roku 1063 se zde nacházel i druhý nejstarší biskupský úřad v českých zemích, který byl v roce 1777 povýšen na arcibiskupství⁶

⁵ 21. srpna 1968

⁶ AUGUSTÍN, Josef. *Velká encyklopedie měst a obcí ČR*, Sokolov, 2001. s. 396.

Neslavně se Olomouc zapsala do dějin zemí koruny české tím, že v domě olomouckého děkanství byl 4. srpna 1306 zavražděn poslední přemyslovec král Václav III.

Koncem 14.století měli místní cechy významný vliv na regulaci místního trhu ve prospěch vlastního řemesla. První písemné doklady, které zmiňují působení cechů ve městě, se datují již na počátek druhé poloviny 14. století a zaznamenávají cechy mlynářské, pekařské a řeznické. Existenci cechů ve městě byla zakotvena v cechovních statutech, která potvrzovala městská rada a od roku 1687 podléhala souhlasu panovníka. Olomouc se stala městem řemeslnickým, kde nejsilnější byla zastoupena řemesla potravinářská a oděvní a řemesla kovozpracující.⁷ Jak již jsem se zmínila bylo město křižovatkou obchodních cest a to byl předpoklad pro rozvoji obchodu. Někteří obchodníci si zde zřizovali svá zastoupení jiní se v Olomouci usadili natrvalo.⁸

Město Olomouc je také sídlem druhé nejstarší univerzity v českých zemích, která byla jezuitským řádem založena roku 1573. Město se tak stává významným střediskem vzdělanosti na Moravě.

Nepříznivě se na město podepsala třicetiletá válka. Město roku 1642 obsadilo Švédské vojsko, které jej po dobu osmi let obléhalo a z větší části zničilo. Veškeré úřady tak byly přesunuty do Brna a Olomouc přišla o své důležité postavení v českých zemích. Město, vzhledem ke své strategické poloze, bylo znovu vystavěno coby vojenská pevnost. V průběhu 18. a 19. století se stává Olomouc významným vojenským centrem v rakouské monarchii. Roku 1758 se Olomouc ubránila obléhání pruskou armádou díky svému opevnění.

Svojí polohou bylo město Olomouc důležitou obchodní křižovatkou. Jistě velkou slávu město zažilo roku 1841 kdy do města přijel první parní vlak a Olomouc se stala stanicí Severní dráhy.

V roce 1850 se stává Olomouc sídlem Živnostenské a obchodní komory. Mezníkem v rozvoji života ve městě bylo zrušení cechů, které nahradily Obchodní a živnostenské komory. V Olomouci byla OŽK zřízena 6. května 1851⁹ na jejímž základě, i přes prvotní nezájem živnostníků a řemeslníků, vznikala první společenstva. Na konci 80. let 19. století bylo vedeno na třináct společenstev (Společenstvo dopravních živností, Společenstvo oděvních a ozdobných živností, Společenstvo hostinských a výčepních

⁷ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004. s.20.

⁸ "Tamtéž"s.24.

⁹"Tamtéž" s.57.

živností, Společenstvo potravních živností, Obchodní grémia, Společenstvo obchodníků, Společenstvo plastických živností, Společenstvo obuvníků a výrobců obuvi ze sukna, Společenstvo řezníků a uzenářů, Společenstvo stavebních živností, Společenstvo dřevoobráběcích živností, Společenstvo kovozpracujících živností, Společenstvo holičů a kadeřníků. Na začátku 20. století byla založena Odborné společenstvo zednických a tesařských mistrů, Společenstvo krejčích, Společenstvo zámečníků, Společenstvo hodinářů, zlatníků a klenotníků, Společenstvo cukrářů, Grémium knihtiskařů, Společenstvo kolářů, Společenstvo kovářů a podkovářů a Zemské odborné společenstvo studnařských mistrů.¹⁰

Na počátku 20. století dochází k výraznému rozvoji města. Vzniká tzv. Velká Olomouc připojením několika sousedních obcí. K rozvoji průmyslu ve městě mohlo dojít až, když byly zrušeny a zbourány hradby s pevnostmi. Poloha města v srdci Hané předurčovala především rozvoj v oblasti potravinářského průmyslu. Nejtypičtější byl průmysl cukrovarnický, lihovar s výrobou lihovin, pivovarnictví, sladovnictví, mlékárenský průmysl se specializací na výrobu sýrů a tvarůžek, a v neposlední řadě také výroba cukrovinek a čokolády. Dalším odvětvím byl kovoprůmysl. Nedílnou součástí byly stavební firmy, průmysl na zpracování dřeva, papírenský a tiskařský průmysl, textilní průmysl, chemický průmysl, elektrárny, plynárny a vodárny, kožedělný a oděvní průmysl.¹¹

1.1.1. Olomouc po 2. světové válce

8. května 1945 bylo město Olomouc osvobozeno sovětskou armádou od nacistické okupace a končila tak 2. světová válka. Začíná novodobá historie města.

"Postupně se formující Ústřední národní výbor ve městě formálně zahájil svou činnost v těžce poškozené radnici 10. května 1945"¹² Ihned po skončení války se započalo se s opravami města. Mezi nejdůležitější úkoly v poválečné době bylo obnovení infrastruktury především obnovu mostů přes řeku Moravu a zprovoznění železniční trati s Prahou a Brnem.

¹⁰ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku* nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004. s. 60-62.

¹¹ "Tamtéž" s. 65-74.

¹² BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 276.

Dalším z úkolů těsně po skončení okupace bylo vyrovnání se s Němci a kolaboranty. Dochází k odsunu německého obyvatelstva. V Olomouci Nových Hodolanech pro tento účel vznikl 12. května 1945 největší sběrný tábor na střední Moravě. Samotný odsun se uskutečnil v průběhu následujícího roku. Tím se výrazně snížil počet obyvatel ve městě.¹³

Vyrovnávat se s materiálními škodami způsobené válkou musela průmyslová výroba a byla velká snaha o obnovení výroby. Vlivem politických rozhodnutí docházelo k postupnému znárodnování a centrálním plánováním tak byly slučovány závody stejného výrobního charakteru a tím vznikají centralisticky řízené velké národní podniky. Olomouc stále zastává významné postavení ve strojírenském a potravinářském průmyslu. Nelze opomenout s městem spojený průmysl farmaceutický. Pro svoji polohou ve velmi úrodné oblasti Hané je také významným producentem zemědělské výroby, cukrovarnictví, sladovnictví a lihovarnictví. Vedle stávající výrobních podniků v poválečném období nevznikl žádný nový výrobní závod. V padesátých letech byly však posilovány stávající výroby jako například "v letech 1949 až 1954 to byla nová slévárna závodu Sigma - Kosmos, v roce 1951 byla dokončena tovární hala n. p. TOS, MŽ vybuďovaly v roce 1949 slévárnu šedé litiny." "Nové provozy byly zřízeny ve Spofě (po roce 1952 n.p. Farmakon), Milo-závodech, mrazárnách a dalších podnicích"¹⁴. Nejen v průmyslu docházelo v duchu nastupující vládnoucí politiky ke změnám. Všeobecná centralizace a druhá vlna znárodnování vedla k zániku malých živností. Dochází k likvidaci soukromého podnikání a k likvidaci střední třídy. Na jejich místě nově vznikají podniky komunálních služeb, podniky v potravinářské oblasti.¹⁵

Samostatnou kapitolou v poválečném životě města bylo obnovování základního a středního školství. V první řadě se jednalo o opravy školních budov, které byly vlivem války značně poškozeny. Celá soustava škol ve městě se postupně vracela do předválečného stavu.

Jedním z důležitých úkolů bylo znovuoobnovení univerzity, což se nakonec podařilo v únoru 1946 kdy byl přijat zákon o obnovení olomoucké univerzity pod názvem Univerzita Palackého. Olomouc se opět stala univerzitním městem a dostávala se tak do povědomí vědecké a kulturní veřejnosti.

¹³BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 277.

¹⁴ "Tamtéž" s. 339.

¹⁵ "Tamtéž" s. 339.

1.1.2. Olomouc v dobách socialismu

Nastává rozvoj a výstavba města v duchu dané doby, v duch socialismu. Důležitou změnou na počátku šedesátých let bylo zrušení Olomouckého kraje. Olomouc se stala okresním městem náležícím do Severomoravského kraje, které mělo sídlo v Ostravě. Z demografického hlediska byl tomto období zaznamenán výrazný nárůst počtu obyvatel a to nejen zvýšenou porodností, ale i migrací obyvatel. Počet obyvatel se od roku 1961 do roku 1985 zvýšil o víc jak třicet pět tisíc osob¹⁶. Byl tak přirozeně vyvíjen tlak na bytovou výstavbu ve městě. Díky tomu se v okrajových částech města rozjela výstavba nových sídlišť. V oblasti průmyslové výroby nenastaly žádné výraznější změny. Bohužel jak se píše v Dějinách Olomouce "Méně, než se čekalo, se však zvyšoval objem výroby, nepřibývalo investic do výrobních ploch a technologie, nerostla náležitě produktivita práce. Reforma z roku 1958 tedy mnoho nepomohla."¹⁷ Zvyšující se tlak na pružnost ve výrobní sféře, která by odpovídala požadavkům trhu, vedla k pokusům o převrat. Tomu zabránil intervenční zásah spojeneckých vojsk. Nicméně v průběhu sedmdesátých let dochází k výstavbě nových závodů především v potravinářském průmyslu a rozšiřování výrobních kapacit stávajících podniků.. Byly nově vybudovány např.: Mrazírny, mlékárna Olma, velkopekárna Hanka, sodovkárna Nealko, masokombinát, nový závod Milo, v dalších podnicích byly nově vybudovány např.: dílny podniku ČSAD, nový objekt Moravských tiskařských závodů, Kovo-dřevo, aj. Rozšiřování výrobních kapacit či rekonstrukce stávajících podniků byly zaznamenány ve Farmaku, MŽ, Strojbal v Hejčíně, TOS, Sigma, atd. Díky těmto změnám se Olomouc stává významným hospodářsko - průmyslovým centrem republiky.¹⁸ S rozšiřování výrobních kapacit a nárůstu počtu obyvatel souvisela i zvýšená poptávka po službách a obchodu. Centralisticky sloučené služby a obchod byly ve městě zastoupené především coby maloobchodní organizace, do kterých jak uvádějí Dějiny Olomouce 2 "patřili Potraviny, Zelenina, Jednota, Oděvy, Obuv, Domácí potřeby, Drobné zboží, Drogerie, Klenoty, Kniha, Nábytek či Tuzex. Obchodní dům Prior byl v plném rozsahu

¹⁶ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 379.

¹⁷ "Tamtéž" s. 380.

¹⁸ "Tamtéž" s. 380-384.

uveden do provozu v roce 1982.¹⁹ Služby zajišťoval podnik MěNV.²⁰ Služba veřejnosti a okresní podniky Kovo-dřevo, Obnova, Oděvní tvorba a několik výrobních družstev, bytová družstva a některé národní podniky.²¹

Vznik Pedagogické fakulty v roce 1964 rozšířil stávající fakulty Univerzity Palackého²².

Díky dochovanému historickému jádru města, který je druhým nejrozsáhlejší komplexem v republice hned po Praze, byla roku 1971 Olomouc vyhlášena městskou památkovou rezervací.

Pro účely II. Celostátní spartakiády byl v Olomouci vystavěn spartakiádní stadion, který byl využíván, až na malé výjimky, pouze na spartakiády jednou za pět let, mimo rok 1970 kdy byla spartakiáda z politických důvodů zrušena. Bohužel roku 2006 byl stadion zrušen.²³

1.1.3. Olomouc po roce 1989

Vlivem událostí z podzimu 1989 nastává celá řada změn v duchu svobody a demokracie. Velmi výrazné změny se projeví ve všech oblastech průmyslu, obchodu, peněžnictví a službách. Dochází k privatizacím, které vedly opět k soukromému vlastnictví.

Významný duchovním svátkem se pro Olomouc stala návštěva papeže Jana Pavla II, která se uskutečnila 21. 5. 1995 v Olomouci na poutním místě na Svatém Kopečku. Do Olomouce se sjeli věřící nejen ze všech koutů republiky, ale také z celé Evropy.

Jednou z největších přírodních katastrof v novodobé historii byly povodně roku 1997, které patřili svým rozsahem k nejničivějším v historii města. Zápory postihly třetinu území města. Zejména pak části ležící při řece Moravě - Černovír, Lazce a Nové Sady.

Na počátku 21. století v roce 2000 byl zapsán barokní sloup Nejsvětější trojce na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

¹⁹ "Tamtéž" s. 385.

²⁰ "Tamtéž" s. 385.

²¹ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 387.

²² Fakulty lékařská, přírodovědecká, filozofická.

²³ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 405.

Statutární město Olomouc se opět od 1. ledna 2001 stává sídlem kraje.²⁴

2. Historie odborného vzdělávání.

Historické proměny odborného vzdělávání odrážely svoji dobu, její společenské, politické, ekonomické i kulturní podmínky. Všechna tato odvětví se podílela na tvorbě a podobě odborného vzdělávání v daném období a v dané společnosti. Při studiu konkrétních historických období je možné si uvědomit, jakým vývojem prošlo odborné vzdělávání. Jen krátce připomenou zásadní mezníky historie pedagogiky.

Již v počátku lidské civilizace bychom mohli spatřovat pedagogické základy v nápodobě, přejímání tradic a zvyků, učení se praktickým pracovním činnostem, loveckých a obranným dovednostem v kruhu rodinném či rodovém. To umožňovalo vlastní bytí - přežití.

2.1. Cechy

Jedním z prvních mezníků byla dělba práce, dále pak počátky řemeslné výroby a v neposlední řadě k tomu přispěl i rozvoj měst. S tím vším byl spjat i vznik řemeslnických cechů, které se vyznačovaly monopolní výrobou daného zboží či výrobků. Cechy měly na starosti mimo jiné evidenční a kontrolní činnost nad přípravou budoucích tovaryšů a mistrů. V té době se jednalo o tzv. vyučení u mistra. Nemělo žádnou strukturu a soustředilo se především na praktickou část výuky, kterou určoval mistr. Charakteristickým znakem této výuky byl individuální přístup a převažovala nápodoba pracovních činností, které prováděl mistr. Učni se již od útlého mládí připravovali pro své řemeslo. Nejprve však vykonávali jen těžké manuální práce a postupně byli připravováni na svoji odbornost. Pod dohledem mistra získávali potřebné pracovní návyky a dovednosti a díky těmto dovednostem byli schopni samostatně vykonávat své řemeslo. Výuka učňů a poté i tovaryšů probíhala v mistrovských dílnách a byla

²⁴"Tamtéž" s. 442.

ukončena zkouškou, tím byl učeň vyučen a stal se tovaryšem a dostal výuční list. Tovaryš po složení mistrovské zkoušky mohl řemeslo provozovat samostatně.

2.2. Industrializace

Dalším významným mezníkem bylo zavádění manufaktur, které již soustřeďovaly větší počty řemeslníků. Tyto manufaktury byly specifické pro využívání nových výrobních a pracovních postupů, při kterých docházelo k větší dělbě práce a které byly centrálně řízené majitelem manufaktury. Aby byly dodrženy všechny normy a potřebné standardy výrobků, vyvstávala potřeba zaučení stávajících řemeslníků novým, netradičním výrobním a pracovním postupům. Jsou tak do manufaktur povoláni odborní mistři a kvalifikovaní dělníci, kteří měli zaučení na starosti. Již se nejednalo pouze o vizuální předávání pracovních dovedností, ale mělo i charakter jednoduché teoretické přípravy. Můžeme tedy mluvit o prvopočátcích odborného vzdělávání. Mezi první průkopníky v našich zemích byl hrabě J. L. Chamaré, který roku 1755 v Potštejně pro místní manufakturu zřídil třítydenní kurz manuálního výcviku. Poté na základě patentu z roku 1765, hrabě Ant. Chamaré založil roku 1767 již přádelnickou a tkalcovskou školu při své manufaktuře²⁵.

S tím byla spojená nutnost všeobecného základního vzdělání, které bylo povinné až od školských reforem z dob vlády Marie Terezie, kdy roku 1774 byl vydán Všeobecný školní řád, vypracovaný Jofannem Ignazem Felbigerem, a který nařizoval šestiletou povinnou základní školní docházku pro děti od 6 do 12 let. Vzdělávání dětí tak probíhalo ve školách triviálních, hlavních a normálních. U škol triviálních, které byly součástí takřka všech farností, byly zavedeny nedělní nebo-li opakovací školy a ty měly povinně navštěvovat všichni učni a mládež do 20. let. Nedělní opakovací školy byly určeny k opakování všeobecných znalostí, nerozvíjely však odborné znalosti. Výuka v těchto školách zpravidla probíhala 2 až 3 hodiny. Školy hlavní vznikající ve městech byly určeny zejména pro přípravu ke studiu a vyučovaly geometrii, stavitelství, odborné kreslení. V zemských městech pak vznikaly školy normální.

²⁵ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.12-15.

Náznak odborného vzdělávání lze tedy vysledovat již v tomto období. Nicméně o jeho další rozvoj se významnou měrou zasloužil Ferdinand Kindermann, který stál za zaváděním tzv. industriální výuky, která se zaměřovala spíše na pracovní činnosti.

2.3. Vliv průmyslové výroby a velkoobchodu na strukturu vzdělávání

S velkým rozmachem průmyslové výroby a spolu s velkoobchodem vzniká i potřeba velkého množství kvalifikovaných dělníků, ale také i odborných mistrů výroby, kreslířů, plánovačů, ekonomů, obchodníků apod. Proto ve sféře odborného vzdělávání vzniká nutnost vytvořit víceúrovňové organizované vzdělávání. Vlivem nedostatečné připravenosti budoucích studentů vysokých škol technického směru byly založeny reální školy tzv. reálky. První česká reálka vznikla v roce 1829 v Rakovníku a roku 1849 byla v Praze zřízena vedle první české školy hlavní i česká reálka, a od roku 1851 obdržely reálky statut středních odborných škol bez maturity. Od roku 1870 s maturitou, která umožňovala následné studium na vysokých školách technických, zemědělských, hornických a lesnických akademiích. Postupně vznikaly i průmyslové školy a další typy odborných středních škol.²⁶ První českou průmyslovou školou určenou pro mistry a tovaryše založil kníže Oettiengen-Wallerstein roku 1835 na Zbraslavi. Po tomto vzoru vznikaly další odborné školy pro řemeslníky²⁷.

Nový typ škol byl zaveden roku 1885 a to všeobecné školy řemeslnické pro žáky od 12 let, kteří měli být připravováni pro učení řemeslu u mistra. Protože nesplnily očekávání, byl tento typ škol nahrazen školami mistrovskými a odbornými.²⁸

2.4. Podíl živnostenských komor při tvorbě odborného vzdělávání

Velký význam pro odborné vzdělávání měly živnostenské školy pokračovací, které byly zřizovány za přispění živnostenských komor, které vedly jejich evidenci a uskutečňovaly závěrečné zkoušky. Tyto školy byly určeny pro učně, s ukončeným

²⁶ SOMR, M., a kolektiv, *Dějiny školství a pedagogiky*, Praha, 1987. s. 164 -169.

²⁷ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.22.

²⁸ SOKA Olomouc, A 6721, ROSA, A., JINDRA, J., *Průmyslové a odborné školství v republice Československé*, Nákladem Státního ústavu pro učební pomůcky škol průmyslových a odborných v Praze, 1928. s. 13-14.

elementárním vzděláním.²⁹ "Začal se zavádět smluvní vztah, čili učební poměr. K vymezení obsahu přípravy učňů však zatím nedošlo a dále přetrvávala individuální forma jejich přípravy."³⁰

Živnostenské komory samy prošly výraznými změnami a v našich zemích byly nakonec zrušeny v průběhu 50. let 20. století. Po celou dobu svého působení podporovaly i zajišťovaly odborné vzdělávání v pokračovacích živnostenských školách a v nižších odborných školách "Komory měly podíl na zdokonalení učňovského, odborného a obchodního školství."³¹

2.5. Za první republiky

První světová válka za sebou zanechala zpustošenou celou tehdejší společnost a nepříznivě se odrazila i v odborném vzdělávání. Československá republika v poválečném období přijala rakouskou soustavu odborného školství, které bylo zpět přiřčeno k ministerstvu školství, nicméně nebylo stále zasazeno do rámce celoškolské soustavy. Nastává kvantitativní rozvoj pokračovacího školství jak v počtu žáků tak i nově vznikajících škol.³²

Malý školský zákon z roku 1922 zavedl nejen povinnou školní docházku. Na základě tohoto zákona byly plošně zavedeny koedukační třídy, což umožnilo dívkám větší přístup do středních i odborných škol. Na základě tohoto zákona byly také postátněny odborné školy pro ženská povolání.³³

Díky vydáním nových rámcových osnov v roce 1930 se zdůraznila součinnost teoretické výuky s praxí, nicméně stále přetrvává více odborné teorie. Stále více se prosazuje zařazení obecné technologie jako spojnice mezi praktickým výcvikem a odbornou teorií doplněná dílenskými cvičeními ve školní dílně, která by mohla přinést lepší výsledky v kvalitě přípravy.³⁴

²⁹ Živnostenské komory nahradily od prosince 1859 zrušené cechy a jednou z jejich povinností byla péče o učně.

³⁰ JUVA, V., sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*, Brno 2003. s. 74.

³¹ SOKA Olomouc, JAF 1449, Obchodní a živnostenská komora v Olomouci 1851-1948, Úvod, Olomouc 1993, s. 12.

³² ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.45, 47.

³³ "Tamtéž" s. 50.

³⁴ "Tamtéž" s. 53-59.

V období mezi válkami se odborné školy skládaly ze škol průmyslových a odborných, ale také i ze škol zemědělských a škol obchodních. Do této soustavy škol patřily:

1. *Vyšší školy průmyslové*
 2. *Mistrovské školy průmyslové*
 3. *Školy odborné*
 4. *Speciální kursy*
 5. *Živnostenské školy pokračovací*
 6. *Pomocné ústavy ústřední*
- Škola umělecko - průmyslová.*³⁵

2.6. Období nacistické okupace

Za nacistické okupace bylo veškeré školství podrobena fašistické ideologii. Dochází ke slučování či rušení českých škol a některé jsou nahrazovány školami německými. Do výuky je zavedena povinně němčina. I tak se výchova učňů stále vyvíjela v mezích vytyčených z let třicátých. Na základě reformy učňovského školství byly živnostenské školy pokračovací přejmenovány na učňovskou školu.³⁶

Důležitou úlohu měla obchodní a živnostenská komora, na kterou byla převedena učňovská agenda, péče o učňovskou mládež. Komory měly všeobecný dozor nad vznikem a průběhem učebních poměrů a také měly dohled na učňovské a tovaryšské zkoušky. Uvedené nařízení vstoupilo v platnost bezprostředně po jeho vydání, tj. 1. dubna 1942.³⁷

V souvislosti s válečnou výrobou a vlivem koncentrace výroby do velkých továren se zvyšoval počet učňů v tzv. závodních učňovských školách. Lze vysledovat počátky centralizace výchovy učňů a postupného odstraňování přípravy učňů u drobných řemeslníků a živnostníků.³⁸

³⁵ SOKA Olomouc, A 6721, ROSA, A., JINDRA, J., *Průmyslové a odborné školství v republice Československé*, Nákladem Státního ústavu pro učebné pomůcky škol průmyslových a odborných v Praze, 1928. s. 5-6.

³⁶ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.61.

³⁷ SOKA Olomouc, JAF 1449, Obchodní a živnostenská komora v Olomouci 1851-1948, Úvod, Olomouc 1993 s. 32-34

³⁸ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.63.

2.7. Historie odborného vzdělávání po 2. světové válce

Školy se pomalu vracely do předválečného systému vzdělávání. Vývoj školství po skončení druhé světové války byl podmíněn Košický vládním programem, na jehož základě byly zrušeny německé školy a výuka německého jazyka, naopak byla nově zavedena povinná výuka občanské a politické výchovy a v neposlední řadě i výuka ruského jazyka. Učňovské školství se vrátilo k předválečnému systému vzdělávání. Dochází k přejmenování učňovských škol na základní odbornou školu, která byla předzvěstí k již plánované jednotné škole. Nově byly zavedeny dvou a tříleté učební obory a dochází k zavádění nových učebních oborů. Vznikají skupinové formy výcviku, které lze vysledovat především v přípravě učňů ve znárodněných podnicích.³⁹

2.8. Změny po roce 1948

Snaha o transformaci ve školství trvala do roku 1948, kdy byl přijat Nový školský zákon⁴⁰. Na základě tohoto zákona bylo školství sjednoceno a bylo uzákoněno třístupňové rozdělení škol na školu národní, školu střední a školu třetího stupně do které patřily čtyřtřídní gymnázia a školy odborné. Nově byla ustanovena povinná základní devítiletá školní docházka a byly zrušeny církevní a soukromé školy a také bylo zavedeno bezplatné vzdělávání. Dochází k rušení osmiletých gymnázií, která nahradila gymnázia čtyřletá. Velký důraz byl kladen na rozvoj odborných škol pro potřeby rozrůstajícího se průmyslu.⁴¹ Základní odborné školy byly pro veškerou pracující mládež do 18 let povinné a vytvářely tak základ pro nové budování učňovského školství. Vytváří se nový vzdělávací celek pro odborný výcvik, teoretické vyučování a výchovu učňů, ke které také přispívá nárůst učňovských domovů.⁴²

2.9. Státní pracovní zálohy

³⁹ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.68-77.

⁴⁰ Školským zákonem č 95/1948 Sb. ze dne 21. duben 1948.

⁴¹ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. s.358-359.

⁴² ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.95-96.

Počátkem padesátých let byly učilištích zřízeny tzv. státní pracovní zálohy (SPZ)⁴³, které měly připravovat kvalifikované dělníky jako pracovní zálohy zejména pro těžký průmysl. Toto rozhodnutí se týkalo především hornických učilišť při závodech na těžbu uhlí, rud a naftu, železničních učilišť při dílnách a provozech ČSD a odborných učilišť při ostatních podnicích, závodech a stavbách.⁴⁴ Nově vznikaly dvou až tříletá odborná učiliště, šestiměsíční až jednoleté školy závodního výcviku. Organizačně se jednalo o triádu složenou ze školy, dílny a internátu. Učňovské školství bylo vyděleno a zcela osamostatněno z jednotné školské soustavy a tím dochází k decentralizaci. Příprava mládeže k povolání v učebním a pracovním poměru byla kodifikována v roce 1954. Základní odborné školy tak nahradily učňovské školy a pracoviště s teoretickým vyučováním v závodních školách práce. Výrazným znakem tohoto období je celková roztříštěnost přípravy učňů k povolání.⁴⁵

Již v roce 1957 dochází k převedení učňovského školství pod řízení, koordinaci a kontrolu ministerstva školství a kultury. S tím je spojeno zrušení soustavy státních pracovních záloh, zrušení nerentabilních učňovských škol a internátů a revizí učebních oborů. Dochází k navýšení oborů především v oblasti obchodu a služeb, které byly dříve opomíjeny.⁴⁶

Mezníkem ve vývoji učňovského školství byl zákon o výchově dorostu k povolání v učebním poměru č. 89/1958 Sb. (zkráceně učňovský zákon). Tento zákon ustanovuje výchovu mládeže k povolání, které je realizováno v odborných učilištích, spravovaných podniky jako výchovný celek, nebo v učňovských střediscích a učňovských školách. V odborných učilištích se realizují všechny složky vzdělání a výchovy (odborný výcvik, výuka odborných a všeobecných předmětů, mimoškolní a mimopracovní výuka). Učňovský zákon, který sjednocuje výchovu téměř dvou třetin mládeže, ustanovuje učební poměr jako jediný způsob přípravě k dělnickým povoláním.⁴⁷

2.10. Školství za socialismu

⁴³ Zákon o státních pracovních zálohách č. 110 ze dne 19. prosince 1951.

⁴⁴ *Usnesení předsednictva ÚV KSČ a vlády ze dne 5. srpna 1952 o vybudování státních pracovních záloh v Československu*. Vydání první, Praha II, 1952. s.5.

⁴⁵ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s.102-118.

⁴⁶ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973 s.120-122.

⁴⁷ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973s 124-127.

Školským zákonem ze dne 15. prosince 1960, č. 186 Sb.o soustavě výchovy a vzdělávání byla uspořádána jednotná školská soustava v ČSSR. Základní vzdělávání získávají děti na základní devítileté škole, na kterou plynule navazují školy poskytující střední a vyšší vzdělání: odborné učiliště a učňovská škola, střední škola pro pracující, odborná škola, střední odborná škola, střední všeobecně vzdělávací škola (gymnázium) a další druhy škol. Nově je uzákoněno vzdělávání pracujících.⁴⁸ V dalším roce následovala přestavba učebních oborů. Dochází tak ke snížení celkového počtu učebních oborů, přičemž vzrostl podíl tříletých oborů a postupně se snižoval počet dvouletých oborů.⁴⁹

V červenci roku 1973 byl vypracován dokument nazvaný Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy, který představoval dlouhodobý program rozvoje výchovy a vzdělání v naší republice. Přestavba učňovského školství byla dokončena po stránce obsahové i organizační a byla spojena s postupným zřizováním středních odborných učilišť. Na středních odborných školách se zvýšila úroveň výuky všeobecně vzdělávacích předmětů i odborné teorie se současným zdokonalením obsahu i metody praktické přípravy. Dále byla upravena povinná školní docházka na deset let, na osmileté základní škole a první dva roky na střední škole tj. na středních odborných školách, gymnáziích a na středních odborných učilištích.⁵⁰

Dalším mezníkem ve vývoji odborného vzdělávání byl školský zákon z roku 1984. Nově byly zavedeny učební obory v délce 40 měsíců. Výuka byla rozdělena na dvě části (tři roky absolvoval učeň výuku a odborný výcvik v rámci učiliště a zbývající část na pracovišti podniku pro který se učil.). Po skončení tohoto tzv. období odborného rozvoje skládal učeň závěrečnou zkoušku.

Celý školský systém byl před rokem 1989 vysoce centralizovaný a řízený prostřednictvím MŠMT, který stanovoval především vzdělávací politiku a obsah vzdělávání.

⁴⁸ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. s. 361.

⁴⁹ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. s. 138.

⁵⁰ ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, s. 364-365

2.11. Odborné vzdělávání po roce 1989

Při zpracování této kapitoly jsem vycházela především ze souhrnného zpracování o vývoji českého školství pod názvem "Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)" Č.j.: 25461/2009 – 20.

Po revolučním období nastalo mnoho změn napříč celou školskou soustavou. Velký vliv na probíhající změny mělo soukromé vlastnictví a otevřená možnost podnikání ve školství, které se promítlo v tvorbě nových zákonů a nového uspořádání školské soustavy. Vlivem těchto změn dochází k výrazné decentralizaci školství. Po listopadu 1989 nastala velmi nepřehledná situace v soustavě oborů, která byla zapříčiněna vznikem nových škol i vznikem nových kombinací oborů.

Školy byly vyňaty ze správy okresních a krajských národních výborů a přešly pod správu nově zřízených školských úřadů v resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT)⁵¹. Pro střední školy byla také zavedena povinná právní subjektivita škol, což v praxi znamenalo větší nezávislost škol a jejich vedení⁵². S tím byla spojena i transformace škol na příspěvkové organizace.

K výrazné změně ve struktuře školství přispěla novela školského zákona⁵³, která umožnila vznik soukromých a církevních škol. Výrazný nárůst těchto škol je zaznamenán již od školního roku 1991/1992. Ve školství jde po dlouhé odmlce o návrat ke konkurenčnímu prostředí v oblasti vzdělávání. Většina nově vzniklých škol se zaměřuje na střední odborné vzdělávání. Dochází však k rozkolu na úrovni kvality ve vzdělání. Novelou zákona z roku 1995 se zpřísnily podmínky pro uznávání soukromých škol a nově byly stanoveny podmínky pro jejich vyřazení ze vzdělávací soustavy. V následujících letech lze pozorovat snižování počtu soukromých škol.

Významné změny zaznamenalo učňovské školství v roce 1992 kdy novelou tzv. kompetenčního zákona⁵⁴ byla tehdejší učiliště převedena pod Ministerstvo hospodářství. Zákonem č. 272/1996 Sb. však byly učiliště vráceny pod MŠMT. Zdravotnické školy,

⁵¹ Zákon o státní správě a samosprávě ve školství č. 564/1990 Sb.

⁵² Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009 – 20 [online]. [cit. 2015-06-15].

Dostupné: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>. s.7.

⁵³ č. 171/1990 Sb.

⁵⁴ č. 474/1992 Sb.

kteřé do té doby spadaly pod Ministerstvo zdravotnictví , byly také stejným zákonem převedeny pod MŠMT.

Po roce 1989 se zvyšoval zájem z řad žáků o maturitní obory. To mělo za následek úbytek žáků v nematuritních oborech, především v učňovských školách, které reagovaly na tuto změnu nabídkou nástavbového studia pro absolventy tříletých učebních oborů a tím tak žáci mohli získat maturitní vysvědčení⁵⁵. I přesto úbytek žáků na učilištích vyústil v optimalizaci středních odborných škol a učilišť. Optimalizace byla zahájena v roce 1997. Bylo tak postupně sloučeno či úplně zrušeno na 343 středních škol a středisek praktického vyučování.⁵⁶ A v dalším období do roku 2005 bylo zrušeno ještě dalších 151 škol.⁵⁷ Tyto změny souvisely nejen s již zmíněnou poptávkou, ale i se snižujícím se počtem žáků vycházejících ze základních škol.

Významný vliv na skladbu nabízených oborů měl upadající zájem žáků o obory spojené s těžkým průmyslem a strojírenstvím a naopak se zvyšuje zájem o obory v terciárním sektoru (ekonomika, organizace, obchod a služby, management apod.).⁵⁸

Další velké změny proběhly na základě zákona č. 132/2000 Sb.⁵⁹ kdy zanikly školské úřady a školy a školská zařízení nově spadají pod kraje.

V roce 2001 byl vydán Národní program rozvoje vzdělávání v České republice tzv. Bílá kniha, ve které byly stanoveny cíle dalšího vývoje vzdělávací politiky. Bílá kniha se tak stává prvním krokem k dlouho připravované reformě ve školství. Novela připravovaného školského zákona č. 561/2004 Sb., Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, je stěžejní novým pojetím dvoustupňové tvorby kurikulárních dokumentů.. Tyto rámcové vzdělávací programy(dále jen RVP) se tak stávají stěžejním dokumentem pro jednotlivé obory vzdělání a jsou závazné pro přípravu školních vzdělávacích programů, které odpovídají podmínkám dané školy. RVP pak kladou důraz na klíčové kompetence žáků a jejich uplatnitelnost. V RVP je přesně stanovené vymezení oborů a tak ze stávajících 600 oborů se po zavedení těchto programů snížil jejich počet sloučením některých oborů na 270. Cílem těchto změn byla větší uplatnitelnost absolventů v praxi, ale i zpřehlednění .

⁵⁵ Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009 – 20 [online]. [cit. 2015-06-15].

Dostupné: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>. s. 18.

⁵⁶ "Tamtéž" s. 15.

⁵⁷ "Tamtéž" s. 16.

⁵⁸ "Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989" s. 16.

⁵⁹ s účinností k 1. 1. 2001

Následným nařízením vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, byly legislativně zakotveny nové obory vzdělávání, pro které jsou nově vydávány rámcové vzdělávací programy.⁶⁰

Zákon č. 179/2006 Sb. - uznávání výsledků dalšího vzdělávání, které umožňuje dospělým certifikovat své pracovní zkušenosti a dovednosti nabyté mimo školní vzdělávání a tím zvýšit svou pozici na pracovním trhu. V roce 2007 byla schválena „Strategie celoživotního učení ČR“⁶¹

Velkou proměnnou prošla maturitní zkouška. "Před rokem 1989 byly podmínky maturitní zkoušky a závěrečné zkoušky stanoveny ve vyhlášce č. 31/1987 Sb."⁶² Po roce 1989 začala diskuse o reformě státních maturitách, jejíž příprava započala v roce 1996. V následujícím roce proběhl pilotní projekt "sonda MATURANT". Uzákonění státní maturity proběhlo až v roce 2004. V roce 2008 byly novelou školského zákona stanoveny dva stupně obtížnosti.⁶³ Nicméně generálka proběhla až v roce 2010 a v následujícím roce se konaly oficiálně první státní maturitní zkoušky.⁶⁴

Vzhledem k možnostem učilišť se projednávaly možnosti jednotného zadání učňovských zkoušek. Pilotní projekt pod názvem "Kvalita I" byl spuštěn ve školním roce 2004/2005 přibližně v polovině škol s učebními obory. Následně „Nová závěrečná zkouška“ navazovala na tento pilotní projekt.⁶⁵

⁶⁰ Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009 – 20 [online]. [cit. 2015-06-15].

Dostupné: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>. s. 24.

⁶¹ "Tamtéž" s. 21.

⁶² "Tamtéž" s. 26.

⁶³ Zákon č. 242/2008 Sb.,

⁶⁴ Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009 – 20 [online]. [cit. 2015-06-15].

Dostupné: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>. s. 26.

⁶⁵ "Tamtéž" s. 27.

3. Odborné vzdělávání v Olomouci do roku 1945

Historie odborného vzdělávání v Olomouci vychází jeho polohy. Jak už jsem se zmínila, město Olomouc leží na významné obchodní křižovatce a s tím byl úzce spjat rozvoj obchodu a řemesel. Na odborné vzdělávání měl také vliv průmysl a zemědělská výroba.

S ohledem nejen na skladbu obyvatelstva byla převážná většina škol v Olomouci německých. Ke konci 19. století vznikaly i české školy.

3.1. Počátky odborného vzdělávání v Olomouci

Vzdělávání řemeslníků v Olomouci se datuje od roku 1814. V dochovaných písemnostech se jedná o ojedinělou zmínku o vyučování kreslení pro učně soukeníků a pláteníků. Zřízení nedělní pokračovací školy pro dospělé a později také pro učně se datuje od 8. října 1848. Výuka probíhala v univerzitní budově v dnešní Univerzitní ulici. Večerní a nedělní vyučování pro tovaryše všech řemesel při vyšší reálné škole probíhalo od roku 1860. O těchto školách se nedochovali žádné další informace.⁶⁶

3.1.1. Průmyslové školy pokračovací v Olomouci

Při chlapecké měšťanské škole vznikla v roce 1876 první pokračovací německá škola v Olomouci.⁶⁷

O zřízení české průmyslové školy pokračovací pro učně a tovaryše v Olomouci se jednalo již 14. října 1882. Na základě tohoto jednání zemská školní rada povolila tuto pokračovací školu⁶⁸. Škola byla udržovaná Maticí školskou a podporovaná subvencí státní, zemskou a i subvencí obchodní komory Olomouc. Byla zřízena v budově Maticné na Bělidlech a otevřena po novém roce 14. ledna 1883. Na konci školního roku 1887/1888 byl počet žáků 141 z toho bylo 13 pomocníků čili tovaryšů a 128 učeníků. Výuka probíhala v řádu několika hodin týdně po dobu sedmi měsíců. Roku 1893 byla

⁶⁶ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004. s.63.

⁶⁷ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004. s.63.

⁶⁸ výnosem z 18. prosince 1882 č. 100066.

pokračovací škola připojena k českému gymnáziu v Olomouci. Tou dobou bylo ve škole 121 učňů a 10 tovaryšů.⁶⁹

3.1.2. Olomoucké odborné školství v období od poloviny 19. století do roku 1945

Ucelená podoba o vývoji školství v Olomouci do roku 1945 se nacházejí ve sbornících Olomouckého archivu v kapitolách zpracovaných Hedou Minaříkovou pod názvem *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960*. Pro zpřehlednění jsem do následujících tří kapitol stručně vyňala záznamy pouze o odborném vzdělávání.

3.1.2.1. Střední odborné školství od poloviny 19. století do roku 1918

V této části lze sledovat vývoj odborných škol od poloviny 19. století do roku 1918 (strany 117 - 125). Jsou zde zaznamenány změny, kterými odborné školy prošly ve skladbě oborů a zaměření. Sleduji tak vývoj českého i německého živnostenského školství v Olomouci, Obchodních akademií, reálek, skladbu škol Ústavu hraběte Pöttinga, speciální školy, dívčí školy a odborné kurzy.

V Ústavu hraběte Pöttingea bylo soustředěno české odborné školství pro ženská povolání a pro vyšší vzdělávání dívek. Byla zde dvoutřídní dívčí škola obchodní, průmyslová škola se třemi odděleními - tzv. pracovnami, kuchařsko - hospodyňská škola. Ústavní kurzy byly velmi rozmanité a měnily se podle potřeby.

V Elisabethinu⁷⁰ bylo podle potřeby otevíráno 16 i více škol či kurzů, ale jen několik patřilo každoročně k významnějším. K těm patřily například dvouleté pokračovací vzdělávací kurzy, tři kurzy kuchařské a hospodyňské školy, škola krejčovská, škola šití prádla.

Ve městě se v uvedeném období vyskytovaly i dvě zcela speciální školy. Už na přelomu 18. a 19. století existovala při lékařsko chirurgickém studiu ještě tzv. Babická škola. Babický kurz, dnešním názvoslovím ženská či porodní sestra, byl semestrální, v zimním a letním běhu se střídaly čeština s němčinou.

⁶⁹ SOkA Olomouc, Učňovské školy Olomouc, Písemnosti připomínající významné události v dějinách školy 1883-1944, karton 5.

⁷⁰ Vyšší dívčí škola s penzionátem

České živnostenské školství v Olomouci: Dívčí odborná pokračovací škola živností oděvních v Pöttingeu, založená 1908, Kupecká pokračovací škola, založená 1901 a roku 1919 byla připojena k české Obchodní akademii, Obchodní škola byla otevřena ve školním roce 1900/1901 při všeobecné živnostenské pokračovací škole. Odborná kovodělná škola vznikla ze všeobecné školy pro kovodělníky roku 1915. Odborná obuvnická škola, zřízena roku 1913. Odborná škola pro ženská povolání a vyšší vzdělávání dívek při Pöttingeu, založená 1907.

Kuratorium vzniklo roku 1885, státní subvence dostává škola od roku 1888. V následujícím roce byla česká škola připojena ke Slovanskému gymnáziu a na přelomu století byla ještě rozšířena o obchodní oddělení, kurs krejčovský a kurs obuvnický, později se pobočky specializovaly také na živnosti oděvní a zásobovací.

Součástí škol ve městě bylo i německé školství. Německá státní reálka byla otevřena ve školním roce 1850/1851 jako nižší a Německá obchodní akademie byla založena ve školním roce 1894/1895 jako vyšší obchodní.

K významným německým živnostenským školám patřila Dívčí pokračovací škola pro živnosti oděvnické, založená 1911 pro šití šatů a prádla a Kupecká škola pokračovací, která byla součástí Německé obchodní akademii, založená 1894.

V Olomouci existovaly počátkem 20. století též různé německé odborné kurzy, které vznikaly při Německé obchodní akademii jako například Dvojtřídní obchodní škola pro chlapce, založená roku 1914/1915, od roku 1901 Dvojtřídní obchodní škola pro dívky, Abiturienský kurz otevřen v roce 1911, Obchodní kurz pro invalidy existoval jenom ve školním roce 1916/1917a také večerní kurzy pro dospělé, které probíhaly v letech 1916 - 1918.

Česká soukromá reálka v Olomouci zahájila výuku v prvním ročníku 15. září 1902. Tato škola, která si držela status vysoké kvality existovala v Olomouci skoro padesát let.

"Po skončení první světové války a vzniku Velké Olomouce byla ve městě situace českého školství mnohem nadějnější: existovalo tu jedna nižší obchodní škola, tři nižší odborné školy, tři nižší zemědělské školy, 15 různých odborných učilišť, jedna reálka, jedna obchodní akademie, jedna vyšší odborná zemědělská škola. Olomouc tehdy měla 398 odborných žáků, 109 nižších a 121 vyšších frekventantů zemědělských škol 1463 českých středoškoláků, 592 obchodních akademiků."⁷¹

⁷¹ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. část (1850 - 1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s 125.

3.1.2.2. Střední odborné školství od 1918 do roku 1938

V této části je zmapováno odborné školství v období od 1918 do roku 1938. Tato část navazuje svými údaji na část předchozí a zachycuje změny (strany 82-95).

"Období let 1918 až 1924 bylo v Olomouci charakterizováno budováním českého mateřského školství, reorganizací a rozšiřováním školství obecného, měšťanského, odborného i středního."⁷²

Všechny doposud existující Živnostenské pokračovací školy tzv. "živnostenky" byly rozmístěny v různých školních budovách s vlastní správou. Nedlouho po vzniku republiky působily v Olomouci opět všechny české tradiční pokračovací školy a podle potřeb trhu byly otevírány další. Chronologicky to byly pokračovací školy krejčovské v Komeniu (od 1920), oděvní v Komeniu (od 1919), hostinské a kavárenské v Komeniu (od 1920), holičské, kadeřnické a vlásenkářské v Sokolovské ul. (1922), stavební Na Hradě (od 1922), kovodělné II. v Hejčíně (od 1923), truhlářské v Jungmanově ulici (od 1923), kovozpracující v Hejčíně (od 1924), řeznické a uzenářské Na Hradě (od 1924), potravní (od 1924), dřevozpracující (od 1924), cukrářské a pekařské v Komeniu (od 1924), kovodělné III. v Hodolanech (od 1926), malířské a natěračské v Sokolské ulici (od 1926), knihařské (od 1928), elektrotechnické (od 1930), modistické (od 1934), zahradnické a drogistické. S drobnými odchylkami všechny trvale existovaly až do tzv. protektorátu.⁷³

Německé živnostenské školy v nové republice působily i nadále a vznikaly některé další mimo již zmíněné to byly odborná pokračovací škola kovoprůmyslová (od 1923), prázdninový kurs pro vzdělávání učitelů při Německé obchodní akademii (dále jen NOA), (od 1924), rodinná škola dvoutřídní typu B (od 1921), večerní kurzy pro dospělé při NOA, večerní obchodní kurzy při NOA (1923). Ve stejném složení v Olomouci existovaly v podstatě všechny až do počátku německé okupace.

V Ústavu hraběte Pöttinga byly zaznamenány tyto změny. V srpnu 1919 byla přesunuta na Macharovu ulici Obchodní škola, která byla postupně postátněována. Dívčí průmyslová škola byla předána do správy státu 1. září 1920. Obchodní škola dvouletá se

⁷² MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010. s.82.

⁷³ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010. s.88.

v rámci Ústavu hraběte Pöttinga rozvíjela. Nově byl od školního roku 1921/1922 otevřen Švýcarský penzionát, jež kladl hlavní důraz na výuku němčiny a francouzštiny⁷⁴. Stále prospívaly veřejná škola pro ženská povolání, hudební škola, kuchařská škola a další četné kurzy. Veřejná rodinná ve správě města byla otevřena ve školním roce 1920/1921, postupně se rozšířila o třetí ročník rázu živnostenského. Tento další ročník měl charakter "pracovny", takže vysvědčení plně nahradilo tovaryšský list. Nedlouho před německou okupací působily v Pöttingeu již jen tyto útvary: obnovená vyšší dívčí škola, veřejná obchodní škola, veřejná odborná škola pro ženská povolání a některé časové kurzy.

Státní odborná škola pro zpracování dřeva založená roku 1924 vznikla původně jako jednoletá mistrovská škola truhlářská, již postupně přibývaly ročníky pro učně, kteří dosud navštěvovali všeobecnou živnostenskou školu. Vedle denního studia škola organizovala také veřejnou nedělní kreslírnu, kurz moření dřeva, večerní kurs a sezónní tříletou odbornou školu pro zedníky.

Soukromá česká odborná škola pro ženská povolání Řádu sv. Voršily, založená 1936 byla původně dvouletá. Do roku 1939 byly postupně otevírány speciální kurzy pro šití prádla, šatů, vyšívání. Třetí ročník nakonec tvořila "pracovna" pro šití šatů. Také v tomto školském zařízení nahrazovalo vysvědčení "na odchodnou" průkaz o ukončení učebního poměru.

Česká státní reálka se přestěhovala do vlastní budovy ve školním roce 1920/1921. Od následujícího školního roku zde pořádala Učitelská jednota v Olomouci kurzy pro učitele měšťanských škol. Ve stejném roce byl zde pořádán také kurz frekventantů dělostřelecké správní služby, který vojákům z povolání zajišťoval prohlubování vzdělání. Tato škola byla do tzv. protektorátu dvakrát přejmenována: Státní československá reálka⁷⁵ a Státní reálka v Olomouci^{76, 77}

Česká obchodní akademie (dále ČOA) jejíž součástí byla již Kupecká škola pokračovací, která byla přeměněná v roce 1934 v Odbornou školu pokračovací pro živnost obchodní. Dvouletá Veřejná obchodní škola (chlapecká) vznikla v roce 1924, v roce 1927 byl otevřen Večerní obchodní kurs pro dospělé.

⁷⁴ v roce 1929 byl Švýcarský penzionát přejmenován na Vyšší dívčí školu.

⁷⁵ od 1. ledna 1933.

⁷⁶ ve školním roce 1938/1939.

⁷⁷ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010. s.90.

Není na tomto místě možné vyjmenovat všechny školy a kurzy, jež byly za první republiky v zemědělské škole na Klášterním Hradisku organizovány. Je však nutné vyzdvihnout její stále významnější roli pro širší hanácký region.

V letech po první světové válce stále v Olomouci úspěšně působily již zmíněné tradiční německé školy. S ohledem na demografický vývoj již nové prakticky nevznikaly, naopak některé ukončily pro nedostatek uchazečů svou činnost.

3.1.2.3. Střední odborné školství za okupace

V této části je zmapován vývoj školství za okupace. V tomto období dochází k zavádění germánské ideologie do všech typů škol (strany 152- 161).

"Závodní odborné průmyslové školy byly většinou uzavřeny a přeměněny na školy učňovské"⁷⁸

"České živnostenské pokračovací (nyní učňovské, dále UŠ) školství nebylo, co se týče odborného či praktické výuky, nijak podstatně reorganizováno."⁷⁹ A v roce 1943 byly dosud jednotlivé školy sloučeny v jednu školu, s názvem Učňovská škola.

" V letech tzv. protektorátu bylo zřízeno několik německých Učňovských škol: hodinářská s dílenským vyučováním (1941), grafická (před 1941), instalatérská s dílenským vyučováním (1940), klempířská s dílenským vyučováním (1940), kovářská s dílenským vyučováním (1940). Německý učňovský dorost také docházel do původně české budovy živnostenských škol v dnešní tř. 17. listopadu. Celá řada českých učňovských škol se zde musela těsnit, vyučovalo se na směny a dokonce v neděli. V uvedeném období stále pokračovaly UŠ, založené ještě před okupací nebo dokonce "za mocnářství"⁸⁰

"Ostatní odborné školy, případně soukromé se speciálním zaměřením, které nebyly zakončeny "zkouško dospělosti", tedy v dnešní terminologii maturitou, měly v Olomouci stále poměrně významné zastoupení. Nejednalo se vždy jen o řádné denní studium, nýbrž i o různé formy privátního či externího studia. Německé ústavy samozřejmě s koncem války zanikly, některé české se udržely až do roku 1948, případně

⁷⁸ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. s.152.

⁷⁹ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011 s.157.

⁸⁰ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. s.157.

do roku 1950. Je zde namístě vyjmenovat všechny, které se podařilo pro období tzv. protektorátu zjistit, případně identifikovat, a to bez ohledu na "soudobý" vyučovací jazyk abecedně: Dívčí veřejná obchodní škola při Ústavu hraběte Pöttingea, Hospodyňská škola (Na Hradě), Hudební škola Cyrila Černého, Městská lidová hudební škola (něm.), Městská odborná hudební škola (něm.), Obchodní škola (Tř. Spojenců), Obchodní škola (něm.), Odborná škola pro zpracování dřeva (Jungmannova ul.), Soukromá odborná škola pro ženská povolání při Ústavu hraběte Pöttinga, Soukromé (dvě) klavírní školy, Veřejná odborná škola pro dívky (něm.), Veřejná odborná škola pro ženská povolání (Klášteří hradisko), Vyšší hospodyňská škola (Na Hradě), Vyšší rolnická škola (Na Hradě) a Zimní rolnická škola a zemědělská poradna (Klášteří Hradisko).⁸¹

Bývalá česká obchodní akademie byla přejmenována na Vyšší obchodní školu a směla přijímat jen omezené množství studentů, přirozeně i tady měla přednost obchodní škola německá.⁸²

Z období tzv. protektorátu archivní prameny k dějinám olomouckých škol v olomouckém Státním okresním archivu se beze zbytku nenacházejí. V důsledku změn v organizaci školství krátce po válce i zrušení škol německých bylo mnoho archivního materiálu pomstychtivě spáleno, zašantročeno nebo případně odvezeno vysídlenci.⁸³

Ve skladbě škol v Olomouci znamenal konec 2. světové války návrat ke stavu jaký byl před okupací. Již tradiční školy přetrvaly a nově vznikaly školy v důsledku změn ve společnosti jako takové i v důsledku změn ve školství zejména pak po roce 1948.

3.2. Odborné vzdělávání v Olomouci po roce 1945

Po skončení války bylo zapotřebí v první řadě opravit válkou poničené školní budovy. Jak je zaznamenáno v Dějinách Olomouce 2. svazek "V posledních měsících a týdnech druhé světové války sloužila větší část objektů olomouckých škol jako

⁸¹ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. s.157-158.

⁸² MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. s. 158.

⁸³ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. s. 161.

noclehárny pro zákopníky, k nimž patřili rovněž učitelé a studenti nejvyšších ročníků středních škol, internační místa pro zatčené či vyslýchané, pro něž již nestačila soudní budova nebo 'garňák', případně jako německé vojenské lazarety, útočiště ustupující německé armádě, a dokonce jako noclehárny civilistům, přechajícím před postupující Rudou armádou."⁸⁴ Nebylo to lehké období, které se potýkalo se všudypřítomným nedostatkem způsobeným válkou a to se týkalo i školství.

Na základě Košického vládního programu byly nejprve všechny německé školy zrušeny a s okamžitou platností byla zrušena výuka německého jazyka. Všechny stupně školské soustavy se po osvobození vrátily k systému před německou okupací. Velký problém způsoboval nedostatek kvalifikovaných učitelů.

Postupným sjednocování školské soustavy⁸⁵, které představovalo zestátnění všech typů škol, nastalo uzavírání a rušení soukromých a církevních škol. Sjednocení druhého stupně základních škol zapříčinilo likvidaci osmiletých gymnázií. V Olomouci se jednalo o tři gymnázia - Slovanské v Kosinově ulici, Polívkovo na tř. Jiřího z Poděbrad a státní dívčí v Sokolské ulici, a také jedno řádové dívčí reálné gymnázium v Řepčíně. Postupným rušením a slučováním všech gymnázií zůstalo v Olomouci pouze Slovanské gymnázium, které se přestěhovalo z původní budovy na Kosinově ulici na tř. Jiřího z Poděbrad.⁸⁶

"Od školního roku 1945/1946 byly zřízeny tři učňovské školy, z nichž I. sdružovala obory kovodělné, II. obory stavební, dřevodělné, grafické a holičské, III. obory potravní, oděvní a obchodní. V roce 1947 se změnil název škol na Základní odborné školy a III. ZOŠ byla sloučena s II."⁸⁷

'Již na podzim 1948 byla většina bývalých živnostenských (učňovských) škol administrativně spojena a na tomto základě vznikly dvě základní odborné školy. Umístění našly v dnešním objektu strojíny na třídě 17. listopadu a od roku 1952 v budově bývalého Slovanského gymnázia na Kosinově ulici.'⁸⁸

Poválečný rozvoj průmyslových podniků v Olomouci zapříčinil nedostatek kvalifikovaných pracovníků a proto vznikla roku 1949 Vyšší průmyslová škola strojnická při n. p. TOS. Původně se škola nacházela v budově gymnázia na třídě Jiřího

⁸⁴BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 281-282

⁸⁵ Školským zákonem č 95/1948 Sb. z 21. dubna 1948

⁸⁶BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 299.

⁸⁷ SOKA Olomouc, M5-46, Učňovské školy, Pis, inventární zápis, autor neuveden, úvodní strana

⁸⁸ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 299.

z Poděbrad a ve školním roce 1951/1952 byla přestěhována do dnešní budovy na třídě. 17. listopadu 49.⁸⁹ Další průmyslovou školou, která nově vznikla byla Státní průmyslová škola stavební, která byla v roce 1950 přeložena do Lipníku a o rok později byla z Olomouce přeložena Státní odborná škola pro zpracování dřeva do Bystřice pod Hostýnem.⁹⁰

Nově také vznikala střediska pracujícího dorostu při větších podnicích, která vznikala od školního roku 1951/1952. V roce 1953 ještě vznikala učiliště státních pracovních záloh. V Olomouci to bylo například učiliště spojů v Kateřinské ulici, železniční učiliště, které existovalo již dříve.⁹¹

V budově Pöttingea kde se nacházely již od roku 1895 převážně vzdělávací instituce a školy pro dívky tzv. školy pro ženská povolání, procházely výraznými změnami a v roce 1954 pod názvem zdravotnická škola byly převedeny pod ministerstvo zdravotnictví.⁹²

Obchodní akademie pokračovala ve svém působení. Nebyla sice obnovena kupecká škola pokračovací ani abiturientský kurs, ale postupně docházelo k dalšímu rozvoji školy. Odraz doby lze vysledovat ve změně názvu školy v roce 1949 z Obchodní akademie na Vyšší hospodářskou školu (čtyřletou) a obchodní škola byla přejmenována na hospodářskou školu (dvouletou).⁹³ K další změně názvu školy došlo v roce 1961 se z ní stala Střední ekonomická škola (čtyřletá) a Obchodní škola (dvouletá) Na základě zvyšování kvalifikace pracovníků závodů a institucí byla otevřena ve školním roce 1952/1953 Vyšší průmyslová škola chemická pro pracující. V následujících letech se rozšířila nabídka výuky o večerní a dálkové studium v průmyslových závodech na olomoucku (například v Moravii, Kovohutě Břidličná, Sigma, Železářny Petra Bezruče, Papcel Litovel a jiné). Docházelo také k rozšiřování odborné praxe, kterou studenti vykonávaly o prázdninách v partnerských závodech. Ve školním roce 1968/1969 změnil název školy na Střední ekonomické škole a obchodní školu.⁹⁴

⁸⁹ SOKA Olomouc, Střední průmyslová škola strojnická Olomouc - tř. 17. listopadu, 25 1949-1974, výroční zpráva, s.5.

⁹⁰ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s.300.

⁹¹ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 299.

⁹² BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. s. 300.

⁹³ SOKA Olomouc, A 2620, 50.výročí střední ekonomické školy v Olomouci, Výbor pro oslavy založení školy,1969. s. 21.

⁹⁴ SOKA Olomouc, A 2620, 50.výročí střední ekonomické školy v Olomouci, Výbor pro oslavy založení školy,1969. s. 22-23.

V Olomouci působili ještě další odborné školy, ale většina z nich ukončila svou činnost roku 1950 a nebo byly sloučeny s jinými školami. Jednalo se o odbornou jazykovou školu ústavu moderních řečí v Praze s pobočkou v Olomouci, Státní škola pro stenografy a stenotypisty v Olomouci, dvě Veřejné odborné školy pro ženská povolání, dále pak školy sociálního typu a to pomocná škola a ošetrovatelská škola.⁹⁵

"Všechny školy podléhaly 'dozoru' Zemské školní rady v Brně, včetně inspektorů. Od zřízení krajských národních výborů patřili školy třetího stupně až do roku 1960 pod příslušný referát KNV, školy nižších stupňů byly spravovány okresním národním výborem."⁹⁶

"V roce 1960 existovala dvě odborná učiliště (spojů a stavebního podniku), dvě učňovské školy (ve Štursově a Kosinově ulici) a učňovská střediska při závodech TOS, Farmakon, Moravské železářny, Olomoucké mlýny a pekárny, ČSD, Pramen, Olomoucký obchod potřebami pro domácnost, Lidové družstvo holičů a kadeřníků, Hospodářský podnik města Olomouce. V průběhu dalších let byla zřízena učňovská střediska při podnicích Restaurace a jídelny, Oděvní tvorba, zahradnický podnik Lotos, Pekárny a cukrárny. Ve školním roce 1960/1961 již pracovalo také zemědělské odborné učiliště a odborné učiliště při strojní traktorové stanici. V roce 1969 bylo postavena nová budova pro velké učiliště Dopravních staveb na Rooseveltově ulici."⁹⁷

V roce 1964 byla zrušena průmyslová škola strojnická na Jungmanově ulici a nahradila ji Střední průmyslová škola elektrotechnická.

Střední zemědělská technická škola, Střední zdravotní škola a Obchodní akademie pokračovaly bez výrazných změn ve své působnosti. Až do roku 1989 nevznikla žádná nová odborná škola.

⁹⁵BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009, s. 300.

⁹⁶BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009, s. 301.

⁹⁷ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009, s. 394-395.

3.3. Odborné vzdělávání v Olomouci po roce 1989

Zdrojem informací pro tuto kapitolu byly převážně internetové stránky zmíněných škol uvedené v příloze č. 3 Odborné školy v Olomouci 2013/2014

V porevolučního období se skladba Olomouckých odborných škol rozšířila o nově vznikající soukromé školy. Převážná část těchto škol byla zaměřena na oblast služeb.

Střední odborná škola Olomouc spol. s r.o. , Řepčinská 239, která v prvním roce svého působení sídlila ve Slovanském gymnáziu a poté se přestěhovala na svoji nynější adresu, vznikla v roce 1991. Odloučením od odborného učiliště na Kosinově ulici vzniklo samostatné učiliště pod názvem Střední odborné učiliště polygrafické, nicméně teorie se vyučovala na SOU technickém a obchodním. V roce 2008 se změnil název učiliště na Střední školu polygrafickou, která sídlí na Střední novosadské 87. V oblasti stavebnictví vzniká také v roce 1991 Střední škola stavební a podnikatelská s.r.o..

Ve stále rozvíjející se oblasti cestovního ruchu vznikla v roce 1992 v Pavlovičkách a Střední odborná škola služeb s.r.o..

V roce 1993 byla v Olomouci založena škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pod názvem Střední škola a Základní škola DC 90, s.r.o. Obdobný typ školy vznikl při soukromé experimentální škole pro zdravotně postižené. Tato praktická škola vznikla v roce 1996 jako Základní škola a Střední škola CREDO, o.p.s.. Další praktická škola vznikla při základní škole pro sluchově postižené na tř. Kosmonautů. Výuku zahájila ve školním roce 2008/2009.

Jednou z nově vzniklých soukromých škol byla i Střední škola obchodu, gastronomie a designu PRAKTIK s.r.o. , která vznikla v roce 2001 a nyní se zaměřuje na obory v oblasti gastronomie, obchodu, aranžérství a také v ekonomickém směru.

Střední škola logistiky a chemie vznikla sloučením dvou odborných učilišť. Učiliště spojů, které mělo sídlo v Kateřinské ulici a bylo zaměřeno na spoje a telekomunikace a odborného učiliště při podniku Farmakon jehož specializací byla farmacie. Toto sloučení proběhlo v roce 2006 a nově vzniklá škola dostala název Střední odborná škola. V roce 2009 byla škola opět přejmenována na Střední škola logistiky a chemie, Olomouc, U Hradiska 29.

Jednou z nejmladších středních škol je Střední škola stavební - HORSTAV, která zahájila svou činnost v roce 2007 a je zaměřena na stavebnictví.

4. Vývoj střední odborné školy na Štursově ulici

Jak už jsem se zmínila v předchozích kapitolách vývoj odborného vzdělávání v Olomouci kopíroval vývoj odborného vzdělávání v celé zemi s přihlédnutím k celkové politické situaci v zemi a také s ohledem na regionální politiku a rozvoji města po ukončení 2. světové války.

Nyní bych vývoj zmapovala na příkladu místní školy, kterou je Střední odborná škola obchodu a služeb, jež sídlí v Olomouci na Štursově ulici č. 14 (dále jen SOŠOS).

Střední škola je součástí Olomouckého odborného vzdělávání již od roku 1958, kdy vznikla jako Učňovská škola č. 2 (dále jen UŠ) v budově původně postavené jako domov mládeže.

4.1. Historie školní budovy

"Stavební záměr vybudování nové kapacity pro ubytování a stravování učňovského dorostu v Olomouci vznikl na počátku roku 1947 souběžně s výběrem vhodného pozemku pro umístění plánované stavby; vybrána byla volná plocha na pozemcích, k nimž bylo právo vlastnictví původně vloženo v r.1887 do pozemkové knihy pro obec Hodolany. Projektovou dokumentaci připravované stavby Domova mladých v Olomouci – Nových Hodolanech vypracoval architekt Ing. Václav Capoušek z Olomouce. Stavební plány byly s malými změnami dne 24.10.1947 schváleny stavebním oddělením Ústředního národního výboru hlav. města Olomouce. Na svou dobu rozsáhlý pětipodlažní objekt (délka čelní fronty 84,5 m) s dvoupodlažní přístavbou kuchyně a víceúčelového sálu v nádvorním traktu byl postaven v následujících letech ve Štursově ulici v Olomouci a povolení k užívání a obývání novostavby Domova mládeže udělil Jednotný národní výbor Olomouc dne 15.2.1950 za předpokladu dodatečného splnění stanovených podmínek v limitním termínu v r.1951. Reliéfní pískovcová plastika v průčelí nad hlavním vchodem do budovy je dílem olomouckého akademického sochaře Vojtěcha Hořínka. Právo vlastnické na nemovitost (stavební plocha a dům č.p.904 v

katastrálním území Olomouc-Hodolany) bylo dne 25.1.1952 vloženo na čsl. stát – Jednotný národní výbor v Olomouci."⁹⁸

V kronice školy se můžeme dočíst, že budova byla dostavěna Továrnou obráběcích strojů (dále jen TOS) v roce 1951 a původně sloužila jako domov mládeže. Dále je zaznamenáno, že "V roce 1952 převzaly budovu Státní pracovní zálohy (dále jen SPZ) pod názvem učiliště č. 6. V čele tohoto učiliště byl ředitel Héža. V budově byl stále domov mládeže, teoretická výuka probíhala v učilištích na Kosinově ulici a na pracovištích závodu TOS. V roce 1953 bylo zřízeno v budově navíc učiliště č. 3 a ředitelem tohoto učiliště byl jmenován Adolf Peterka. V roce 1954 byla sloučena učiliště č. 3, 5, 6 a vzniklo nové učiliště SPZ č. 3. Ředitelem tohoto učiliště byl jmenován A. Peterka. V budově se nacházel domov mládeže, ředitelství učiliště a místnosti pro hospodářské pracovníky. Z dalších záznamů v kronice školy se můžeme dočíst "K 1. 9. 1957 byl systém SPZ zrušen, ve školním roce 1957/1958 vznikla nová organizace výchovy učňovského dorostu."

4.2. Vznik Učňovské školy

Učiliště na Štursově ulici vzniklo v roce 1958 jako Učňovská škola (dále jen UŠ) č. 2 v Olomouci, Štursova ulice, která byla součástí učiliště státních pracovních záloh č.3 na Kosinově ulici (učiliště na Kosinově ulici osamostatněno jako Učňovská škola č. 1, Kosinova ulice). Prvním ředitelem učňovské školy se stal František Vyvlečka a jeho zástupcem Václav Novák. Mezi první obory vyučované na škole byly holič-kadeřník, zahradník a také obory obchodní. Školní budova poskytovala prostor jak pro ubytování a stravování pro něž byla zprvu postavena, tak i prostory pro teoretickou výuku a to ve 14 třídách.

4.3. Počáteční léta školy

V následujících letech se škola přirozeně rozrůstala geometrickou řadou. Již ve školním roce 1959/1960 měla škola 20 tříd z nichž byly některé cyklické.

V následujícím školním roce 1960/1961 byl novým ředitelem jmenován Adolf Peterka. Stávající studijní obory se nově rozšířili o obory prodavač potravinářského a

⁹⁸ Almanach k 50. výročí školy, II. Historie školní budovy

smíšeného zboží a obor krejčí. A s tím souvisel i přirozený nárůst počtu tříd na 24. Tento nárůst počtu tříd si samozřejmě vyžádal i úpravu budovy. Proto bylo ve třetím poschodí vybudováno z pokojů domova mládeže sedm nových učeben a započalo se s úpravami kabinetů pro jednotlivé obory.

Dále se kronika zmiňuje o mimoškolních aktivitách žáků a to především v účasti na sportovních soutěžích. Žáci školy se v atletice, v střelecké soutěži a v soutěži branné zdatnosti umístili na předních místech. Získaly první místa v lyžařské soutěži a 16 žákyň získalo odznak Lyžař ČSSR. Nejen tyto úspěchy na sportovních soutěžích byly nedílnou součástí celé historie školy.

4.4. Celostátní spartakiáda

Celostátní spartakiáda (dále jen CS) byla nedílnou, ale velmi významnou součástí historie školy a do jisté míry ji zajišťovala i jistý druh prezentace v celostátním měřítku. Velkou zásluhu o to měly především Vlasta Bogdanová a Vlasta Roupcová, které působili na škole již od roku 1959 a které se podílely na secvičování skladeb učňovského dorostu. Podle kroniky školy nácvik na 3. CS začal již 1. 1. 1964 a "v říjnu 1964 zahajovali cvičenky školy první vysílání televizního seriálu Sejdeme se na Strahově." Dalším velkým ohlasem bylo cvičení na Okresní spartakiádě v Olomouci, kde se setkala jejich cvičení spolu se skladbou vojáků s velkým ohlasem. Mino jiné se na okresní spartakiádě účastnilo na 200 cvičenek školy a dle kroniky "jsme byli jedinou školou, která dodávala dívky ke všem chlapeckým celkům v okrese." Samotná CS proběhla 1.- 4. 7. 1965 vystoupení na Strahově. Škola dostala od ÚVČSTV čestné uznání za zásluhy o III. CS jak se píše v kronice školy "Hlavní cvičitelka V. Roupcová a 2. cvičitelka V. Bogdanová byly vyznamenány za zásluhy o III. CS."

Ačkoliv se z politických důvodů 4. CS roku 1970 nekonala, nácvik na škole nebyl přerušen. V jarních měsících roku 1969 se zúčastnily vybrané dívky pod vedením V. Roupcové natáčení propagačního filmu o 4. CS. Skladba učňovského dorostu s názvem Rytmus života byla Ministerstvem škol hodnocena, dalo by se říci opět jako nejlepší.

Jako již tradičně se na jaře školního roku 1973/1974 účastnilo 40 žákyň představení skladby učňovského dorostu v Praze. Tentokrát Vlasta Roupcová již jako spoluautorkou skladby také procouvala v ústředním štábu spartakiády a velkou měrou se tak podílela na přípravě 5. CS. Do Prahy bylo vybráno z 240 cvičenek 140 cvičenek. Celému kolektivu, který se podílel na přípravě a secvičování na CS se dostalo významných ocenění, které

dostala škola na počátku školního roku 1975/1976. Ve školní kronice je to zaznamenáno následně "Kolektivu naší školy udělilo ministerstvo školství ČSR diplom za zásluhy o Československou spartakiádu 1975. Kromě toho byly jednotlivě odměněny i V. Roupcová, D. Peterová, V. Bogdanová a J. Coufalová, A. Schacherová. Kromě toho udělila Krajská spartakiádní komise při KNV v Ostravě kolektivu naší školy Čestné uznání za vzornou přípravu spartakiády 1975."⁹⁹

Dalo by se říci, že již tradičně v roce 1979 i v roce 1984 vytvořila a secvičila V. Roupcová skladbu učňovského dorostu. Na CS v Praze roku 1980 nakonec vystupovalo 7 celků z 9. připravovaných a v roce 1985 to bylo 8 celků.

Vlivem polistopadových změn roku 1989 byl nácvik na CS výrazně omezen "Od začátku školního roku probíhal intenzivní nácvik 9 celků skladby dělnické mládeže, od 2.pololetí zůstalo 6 celků. Dívky se zúčastnily vystoupení pouze na tělovýchovných slavnostech v Litovli a Olomouci."¹⁰⁰ Celostátní Spartakiáda se v roce 1990 již nekonala.

Smysl CS je možná diskutabilní nicméně v dnešním žargonu by se dal přirovnat k významnému nástroji v propagaci školy dané doby.

4.5. Rozvoj školy v období totality

V dalších letech zaznamenává škola zvyšující se počet žáků, tříd a skladba oborů se dále rozšiřuje nejen v oborech obchodních a ve službách, ale také v oborech gastronomických a oborech pro stále se rozšiřující potravinářský průmysl ve městě. Ve školním roce 1962/1963 se tak skladba oborů rozšířila o obory: prodavač drogistického zboží (trval pouze 1 rok), kuchař-číšník, lučebník tuků a cukrovinkář. Stále probíhaly postupné úpravy budovy. Nově, díky těmto úpravám, vzniklo 14 nových tříd a také již potřebná nová sborovna. Domov mládeže se po těchto úpravách, až na dvě místnosti v prvním poschodí, přemístil do přízemí budovy.

Škola ve školní rok 1968/1969 prochází významnými změnami. Ředitelem se stal Zdeněk Košacký a škola se stává největší svého druhu v Severomoravském kraji.

⁹⁹ Kronika střední odborné školy Štursova 14, Olomouc, 1951-1986

¹⁰⁰ Kronika střední odborné školy Štursova 14, Olomouc, 1951-1986

Na pozadí politicko společenských změn roku 1968 se každoročně podrobovali pedagogičtí pracovníci individuálním pohovorům stran komunistické ideologie. Při těchto pohovorech se vesměs vyučující zavázali ke zlepšení své výchovné a pedagogické práce na škole. A jak se uvádí v kronice školy z let 1969/1970 "Společné akce školy byly využívány k politicko-výchovnému působení na žáky." V té době vznikla na škole organizace Svaz socialistické mládeže (dále jen SSM).

Nedílnou součástí komunistické ideologie byly oslavy spojené s komunistickou stranou. V tomto duchu probíhal školní rok 1970/1971 kdy probíhaly oslavy 50. výročí založení komunistické strany. Pro doplnění roku 1971 se můžeme dočíst ve státním archivu o ukončení Učňovské školy v roce 1971 a následně zde bylo zřízeno Střední odborné učiliště. ¹⁰¹(Tato změna nebyla zaznamenána v kronice školy.)

V následujícím školním roce se písemná část závěrečných zkoušek konala v budově školy a ústní část zkoušky si organizovali podniky, pro které se učni učili. Také v tomto školním roce byla zahájena tradice tzv. učňovských akademií ve spolupráci s UŠ na Kosinově ulici, která přetrvávala po několik dalších let. Nedílnou součástí školy byla i účast žáků na nejružnějších odborných soutěžích (kuchaři-číšníci či krejčí), na sportovních klání (např. v moderní gymnastice) či recitačních soutěžích. Na těchto soutěžích žáci školy zpravidla dosahovali velmi dobrých výsledků a obsazovali tak přední místa.

Ředitelem školy se ve školním roce 1973/1974 stal Evžen Černý a jeho zástupci byli jmenováni Věra Laitochová a Tomáš Homola. Počet žáků na začátku tohoto školního roku byl 1406 žáků v 50 třídách, což bylo nejvíce za 15 let působení učiliště, ne-li nejvíce v celé historii školy.¹⁰² Ze záznamů v kronice se můžeme také dočíst, že "Úspěchy v práci našich učitelů a žáků byly odměněny. Na slavnostním zasedání KNV v Ostravě, kde naše škola obdržela Veřejné uznání ministerstva školství a Českého odborového svazu ministerstva školství." Tento školní rok byl také důležitý v modernizaci výuky. Vyučující měli možnost se seznámit na dvou seminářích s nejmodernějšími audiovizuálními pomůckami, které si postupně zařazovali do vlastní výuky. Také v organizaci školy došlo ke jistým změnám. Dle kroniky "Už v minulém školním roce byl na naší škole zřízen učební obor s náročnější variantou osnov (kronika neuvádí o který obor se jedná).

Na podzim roku 1975 bylo rozhodnuto o zřízení školy pro pracující. Podmínkou byly úspěšně vykonané přijímací zkoušky a v následujícím školním roce bylo přijato ke

¹⁰¹ SOkA Olomouc, M5-92, Učňovská škola v Olomouci Štursova ulice 1956-1963, inventář, Olomouc 1994,

¹⁰² Příloha č.2, tabulka: Historická data učňovské školy č. 2 v Olomouci, Štursova ulice 14

studiu na 83 žáků Střední školy pro pracující (dále jen SŠP), kteří naplnili 2 třídy v oboru prodavač a 1 třídu oboru veřejné stravování. Opět pracovníci školy obdržely titul Vzorový pracovník v sektoru školství a ředitel školy obdržel Čestné uznání za zásluhy o rozvoj školství ve městě.

Ve školním roce 1977/1978 proběhly první maturitní zkoušky na SŠP. Studenti byly dobře připraveni a tak zkoušky proběhly úspěšně. Na učilišti také proběhla hospitace studentů filosofické a pedagogické fakulty.

Ve školním roce 1979/1980 byl zařazen nově koncipovaný učební obor kuchař - číšník a byly připravovány podmínky pro zahájení výuky v oborech krejčí a prodavač. Výuka v nově koncipovaném učebním oboru krejčí začala ve školním roce 1980/1981. V tomto roce tak již studovalo na 259 žáků školy. V následujícím školním roce 1981/1982 začala výuka v nově koncipovaném učebním oboru prodavač. O rok později podle starých osnov studovali pouze žáci 3. ročníků oboru prodavač a to v 8 třídách.

Nejen žáci školy se s úspěchem účastní různých soutěží a sportovních klání, ale i vyučující získávali významná ocenění. Učitelky odborných předmětů Dobroslava Axmanová a Irena Ošťadnická se zúčastnili ve školním roce 1982/1983 soutěže v tvorbě učebních pomůcek a získali 3. cenu za "průsvitky". Komise také ocenila "Soubor testů pro opakování v předmětu Stroje a zařízení", které vytvořili Jiřina Zatloukalová a Božena Musilová.

Důležitým mezníkem v historii školy se stal školní rok 1983/1984. Novým zřizovatelem se od 1. 1. 1984 stal odbor místního hospodářství Sm KNV Ostrava, provozovatelem jsou Severomoravské pekárny a cukrárny - ředitelství v Ostravě Martinově. Tato změna si vyžádala samostatný útvar ekonomický, jehož vedoucí se stala D. Vařeková, a nově byli do funkce zástupců přijati PhDr. Jan Wágner - pro výchovu mimo vyučování a Karel Kozel - pro praktickou výchovu.

SŠP byla zrušena k 1. 9. 1984 a na žádost nového zřizovatele bude studijní směr součástí SOU. Byla také dokončena nová koncepce vzdělávání učňů a vyučovalo se již podle osnov nově koncipovaných učebních oborů. Žáci třetích ročníků ukončili teoretické vyučování ve druhém pololetí 29.6.1984 a vysvědčení se jim bude předávat 7.12.1984 po prosincových ústních a praktických závěrečných zkouškách.

Od školního roku 1984/1985 se řídilo novou koncepcí pro 3letá SOU ¹⁰³. Nastalo mnoho změn i v samotné výuce. Výuka 1. ročníků byla realizována podle nových osnov

¹⁰³ Nová koncepce pro 3letá SOU, č. j. 21708/83-221

a od 1. 1. 1985 se škola řídila novým klasifikačním a i novým platovým řádem. Nově také proběhlo v rámci školy slavnostní předávání občanských průkazů zástupci MěNV v Olomouci, které se konalo v květnu a tím se zrodila nová tradice školy.

Opět v tomto roce pracovní iniciativa učitelek odborných předmětů byla oceněna v krajském kole pedagogické tvořivosti z oblasti tvorby učebních pomůcek, které proběhlo na Krajském pedagogickém ústavu. Učitelky odborných předmětů Dobroslava Axmanová a Irena Ošťadnická vytvořili transparenty pro I. a II. ročníky SOU oboru prodavač s názvem Propagace a aranžování, výkladní skříň, za které v krajském kole získaly čestné uznání.

Dlouholetá práce ředitele školy byla ve školní rok 1986/1987, dle výstřižku z denního tisku, byla významně oceněna. Tehdejší prezident Československé socialistické republiky propůjčil státní vyznamenání Za vynikající práci Evženu Černému, řediteli středního odborného učiliště. Vlivem modernizace výuky a zaváděním výpočetní techniky se vybraní vyučující v tomto školním roce zúčastnili 1. části tzv. Masové přípravy pedagogických pracovníků v oblasti elektronizace výchovně vzdělávací práce, školení v práci na počítači.

4.6. Škola po roce 1989

V přelomovém školním roce 1989/1990 se výrazně promítly společensko-politické změny nejen do vedení a chodu školy, dotkly se i výuky samotné. Za I. pololetí nebyla podle nařízení MŠMT klasifikována občanská nauka a bylo korigováno a doplněno učivo dějepisu, občanské nauky, českého jazyka, branné výchovy. Po listopadové revoluci bylo v SOU založeno Občanské fórum, které se po počátečních nesrovnalostech stabilizovalo. Podílelo se na práci okresního fóra učitelů, zapojilo se do celostátní diskuse o novelizaci školské vyhlášky č. 29, vyvolalo jednání s představiteli podniku SmPaC a SmKNV o budoucím postavení našeho SOU, zorganizovalo vyjádření důvěry vedení školy a posléze volby ředitele SOU. Ve funkci zůstal ředitel PaedDr. Evžen Černý a i zástupci ředitele Miloslava Dostálová a Pavel Janeček. Občanské fórum ukončilo svoji činnost na základě vyhlášky MŠMT o depolitizaci školy k 1.6.1990. V tomto školním roce naposled probíhaly závěrečné zkoušky konané v listopadu a prosinci. Na konci školního roku odchodem do důchodu završila svou dlouholetou a jistě i záslužnou práci Vlasta Roupcová.

V následujícím školním roce 1990/1991 získala škola právní subjektivitu¹⁰⁴ a nově byla škola začleněna pod Ministerstvo vnitra. Vlivem všech změn se v průběhu celého školního roku konalo mnohem méně akcí pořádaných školou.

I další školní rok přinesl spoustu zásadních změn. I když v porevolučním roce ve funkci ředitele školy setrval PaedDr. Evžen Černý, byl na základě realizace nové školské politiky odvolán z funkce. Postu ředitele se, díky konkurzu, ujal od 1. 7. 1992 PaedDr. Lothar Steffel.

Novinkou pro školu byla spolupráce s Úřadem práce v Olomouci, při které byly na škole připraveny dva rekvalifikační kursy pro pracovníky v oboru pekař a 1 kurs psaní strojem. Další změnou bylo zrušení domova mládeže¹⁰⁵ a v jeho prostorách, díky rozsáhlé rekonstrukci, vznikly nové učebny. Školní rok 1992/1993 byl ve znamení rozsáhlých rekonstrukcí. Pokračovali rekonstrukce v přízemích prostorách bývalého domova mládeže. V suterénu z bývalé aranžovny byla vytvořena dílna pro krejčovské obory. A nová aranžovna se přesunula do druhého patra. Pokračovala úspěšná spolupráce s Úřadem práce v Olomouci a opět byl otevřen rekvalifikační kurs psaní na stroji.

Novinkou ve školní rok 1993/1994 byly 3 kursy pedagogického minima pro mistry a instruktory odborného výcviku se závěrečným pohovorem a také kvalifikační zkoušky pro získání živnostenského listu. Poprvé se také zúčastnily učitelé a správní zaměstnanci odborných exkurzí do Německa, Rakouska, Belgie a Anglie do škol podobného zaměření.

V následujícím školním roce 1994/1995 se spektrum vyučovaných oborů rozšířil o obor kadeřník a aranžér. V prosinci a květnu se konaly kvalifikační zkoušky pracovníků pro získání živnostenského listu a v externím studiu byly zavedeny nové možnosti v délce a ukončování studia. Poprvé se konal Den otevřených dveří pro veřejnost¹⁰⁶. Vznikla tak další nová tradice školy, která umožňuje prezentovat jednotlivé obory a zájemcům o studium blíže se seznámit s prostředím školy.

I ve školním roce 1995/1996 probíhala úspěšná spolupráce s Úřadem práce, kdy škola zajišťovala kursy pedagogického minima a rekvalifikační kursy obor kuchař-číšník, prodavač. Úspěšně proběhla vzájemná zahraniční stáž studentů školy a anglických studentů.

¹⁰⁴ K 15.11.1990 správní zaměstnanci, k 1.1.1991 učitelé

¹⁰⁵ 1.7.1992

¹⁰⁶ 16.12.1994

Povodně, které trvaly od 5.7.1997 po několik následujících dní, zanechaly po sobě katastrofální následky. Byl zatopený celý suterén školy a celková škoda byla odhadnuta na 3,5 mil. korun. Díky obětavé práci všech zaměstnanců školy na odklizení vzniklých škod se v září podařilo zahájit výuku. Obnovit strojového vybavení, kuchyni a jídelnu se podařilo až od listopadu a současně zde bylo nově vybudováno odborné pracoviště pro učební obor kuchař . Díky zničenému strojovému vybavení bylo zakázkové krejčovství dočasně přemístěno do odborných dílen na Tabulový vrch. Nově byla v suterénu zbudována dílna pro zrušené SOU Tršice, které se od září 1998 stalo součástí našeho SOU. Tím od 1. 11. 1998 došlo ke změně názvu školy na Střední odborné učiliště, Odborné učiliště a Praktická škola Tršice.

Velmi smutnou událostí bylo v závěru prázdnin úmrtí ředitele SOU PaedDr. Lottara Steffela.¹⁰⁷ Funkci ředitele SOU poté zastupovala Mgr. Miloslava Dostálová a od 1. července 1999 byl do funkce ředitele jmenován Ing. Jiří Kořínek. Součástí již tradičního Dne otevřených dveří, konaného 10. 12. 1998, se konala oslava 40. výročí založení učiliště.

S postupujícími moderními technologiemi byla škola připojena k internetu a vytvořila si vlastní propagační stránky školy. V následujícím školním roce byl zaveden ve škole program Bakalář, který sloužil především k evidenci třídních učitelů. Díky stavebním úpravám bylo ve školní budově v druhém pololetí školního roku 1999/2000 zřízena školní provozovna holičství a kadeřnictví. A ta byla slavnostně otevřena v září následujícího roku.

4.7. Škola 21. století

Ve školním roce 2001/2002 opět došlo ke změně na postu ředitele školy. Na základě konkurzu na místo ředitele byla do této funkce jmenována od 1. 7. 2002 Mgr. Kateřina Valentová.

Součástí školy se ve školní rok 2002/2003 stalo SOU a SPV Praktik,s.r.o. se sídlem v Olomouci, tř. 17. listopadu, které využívalo kapacity a učebních prostor školy. Toto nové učiliště bylo součástí školy do roku 2006.

¹⁰⁷ 28.8.1998

Z hodnocení výchovného poradenství 03/04 práce výchovné poradkyně bylo sto případů k jednání, z toho osmina žáků měla potíže např. docházkou, nezájmem o studium, s drogami a byly zaznamenány i případy nevhodného chování a šikany.

Škola se stala na jaře 2005 spoluorganizátorem 1. Ročníku středoškolského pětiboje v Loučné nad Desnou pod názvem „Adrenalin trochu jinak“. Této akce se zúčastnilo na 14 týmů středních škol Olomouckého kraje. Tato akce výjimečná svým rozsahem byla velmi kladně hodnocena a stala se tradiční akcí školy.

Nový projekt LEONARDO DA VINCI, pod názvem „Nebojte se vaření, může to být zábava“, na jehož přípravě se v Praze podílela ředitelka Valentová, společně s vyučujícími Sedláčková-Gariková a Nevrlý, který byl zaměřen na výměnný pobyt budoucích kuchařů a číšníků v Itálii, se poprvé uskutečnil na podzim 2005. Vybraní žáci odjeli do Italské Kalábrie do Tropea. Naopak italští žáci přijeli na výměnný pobyt na jaře 2006.

Již potřebná modernizace proběhla ve všech třídách výměnnou nábytku a především výměnou dřevěných tabulí za magnetické.

Díky změnám ve školském zákoně č. 561/2004 Sb. byla škola od 1. 9. 2005 přejmenována na „Střední odborné učiliště obchodu a služeb, Olomouc, Štursova 14“.

V tomto školním roce se odborný výcvik uskutečnil na vlastních pracovištích (kadeřník, krejčí a šití oděvů), na pracovišti SPV Praktik, s. r. o. (aranžéři) a na smluvních pracovištích v rámci olomouckého regionu (pekař, cukrář, prodavač, kuchař, číšník). Opět proběhl úspěšný projekt Leonardo da Vinci (Francouští kuchaři na stáži u nás, a výměnné pobyty učitelů z Litvy a našich učitelů do Klaipeda) a 2. ročník středoškolského pětiboje v Loučné nad Desnou.

Dalším z projektů do kterého se škola zapojila byl projekt s názvem "Zlepšení praktického vyučování prostřednictvím e-learningu.", který byl zahájen v lednu školního roku 2006/2007.

ZÁVĚR

Touto bakalářskou prací jsem se snažila vytvořit ucelenou etapizaci dějin odborného vzdělávání v Olomouci v kontextu širších sociálních změn ve společnosti soustředěný na poválečné období a podrobněji zaznamenat historii vybrané střední odborné školy.

V úvodní části jsem stručně shrnula poválečný politický, sociální a kulturní vývoj Československa, který přímo ovlivňoval vývoj odborného vzdělávání.

V další části jsem popsala město Olomouc a jeho historický vývoj, na kterém se odráží i vývoj odborného vzdělávání ve městě, který vychází z jeho polohy i historických proměn celého města.

Nedílnou součástí práce je ucelený pohled na historii odborného vzdělávání, který mapuje jeho důležité mezníky a z kterých pak vycházel jeho vývoj po okupaci.

Na základě prostudovaných materiálů se mi podařilo vytvořit ucelený přehled odborného vzdělání nejen v rámci Olomouce, ale na celém území tehdejšího Československa. Podrobný nástin vývoje tohoto vzdělání pak přináším na konkrétním příkladu Střední odborné školy Štursova, na jejímž základě podrobně analyzuji jednotlivé etapy vývoje odborného školství odrážející soudobé politické, společenské i kulturní proměny dané doby.

Výsledkem toho je přehledná a celistvá analýza vývoje odborného školství, získaná nejenom studiem sekundární literatury, ale především vytvořená na základě bádání z primárních pramenů jako například kronik Střední odborné školy Štursova, které přinášejí nejenom informace ohledně vývoje odborného vzdělání, ale odrážení i celkovou dobovou společenskou a politickou atmosféru.

Pro celkový vývoj odborného vzdělání na území tehdejšího Československa by bylo jistě zajímavé vytvořit srovnávací studii - například s jinou střední odbornou školou, která by umožnila ještě podrobnější a ucelenější přehled, to však již nebylo cílem méj bakalářské práce.

Shromážděné informace podávají ucelený přehled historického vývoje odborného vzdělávání v Olomouci.

Přínosem bakalářské práce je ucelená analýza odborného vzdělávání v Olomouc

Použité zkratky:

ČOA	Česká obchodní akademie
CS	Celostátní spartakiáda
ČSD	Československé dráhy
ESF	Evropský sociální fond
KNV	Krajský národní výbor
MěNV-	Městský národní výbor
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽ	Moravské Železárny
NOA	Německá obchodní akademie
OŽK	Obchodní a živnostenská komora
RVP	Rámcový vzdělávací program
SSM	Svaz socialistické mládeže
Sm KNV	Severomoravský krajský národní výbor
SmPaC	Severomoravské pekárny a cukrárny
SOkA	Státní okresní archiv
SOŠOS	Střední odborná škola obchodu a služeb, Štursova 14
SŠP	Střední škola pro pracující
SPZ	Státní pracovní zálohy
TOS	Továrna obráběcích strojů
UŠ	Učňovská škola

SEZNAM LITERATURY A ZDROJU:

Literatura

AUGUSTÍN, Josef. *Velká encyklopedie měst a obcí ČR*, Sokolov 2001, Arbor Sokolov a. s. ve spolupráci s Knižním klubem - Euromedia Group, k.s., Praha, první vydání, ISBN 80-901534-1-0 (Arbor Sokolov, a.s.), ISBN 80-242-0565-3 (Euromedia Group, k.s. - Knižní klub Praha).

BĚLINA, Pavel., et al., *Dějiny zemí koruny České II., od nástupu osvícenectví po naši dobu, druhé, opravné a doplněné vydání*, Praha, Paseka, 1993. ISBN 80-85192-60-8, ISBN 80-85192-61-6 (soubor), ISBN 80-85192-59-4 (1.díl).

BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci , 2009. ISBN 978-80-244-2368-5. ISBN 978-80-244-2370-8 (soubor). ISBN 978-80-244-2369-2 (2. sv.).

ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 200. ISBN 80-86699-19-6.

ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. ISBN 14-385-73.

JUVA, V., sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. Brno 2003. © PAIDO. edice pedagogické literatury, páté rozšířené vydání. ISBN 80-7315-062-X.

KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10.

PEHR, Michal. *Zápas o nové Československo 1939-1946. Válečné představy a poválečná realita*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011. s. 156-170. ISBN 978-80-7422-082-1.

SOMR, M., a kolektiv, *Dějiny školství a pedagogiky*, Praha, 1987, Státní pedagogické nakladatelství, 104/21,852, 14-601-87.

ŠTVERÁK, Vladimír. *Stručné dějiny pedagogiky*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983, ISBN 14-406-83.

Prameny

SOkA Olomouc, A 6721, ROSA, A., JINDRA, J., *Průmyslové a odborné školství v republice Československé*, Nákladem Státního ústavu pro učebné pomůcky škol průmyslových a odborných v Praze, 1928).

SOkA Olomouc, A 2620, 50.výročí střední ekonomické školy v Olomouci, Výbor pro oslavy založení školy, 1969. Vytiskla Severografia, n. p., Trutnov ISBN neuvedeno.

SOkA Olomouc, JAF 1449, Obchodní a živnostenská komora v Olomouci 1851-1948, Úvod, Olomouc 1993, inventární kniha.

SOkA Olomouc, A3303, Střední odborná škola pro zpracování dřeva v Olomouci, Jungmannova 23, Výroční zpráva za školní rok 1946/1947, Nákladem školy vytiskl Kramář a procházka v Olomouci, ISBN neuvedeno.

SOkA Olomouc, M5-46, Učňovské školy, Pis, inventární zápis, autor neuveden

SOkA Olomouc, M5-46, Učňovské školy Olomouc, Písemnosti připomínající významné události v dějinách školy 1883-1944, karton 5.

SOkA Olomouc, M5-92, Učňovská škola v Olomouci Štursova ulice 1956-1963, inventář, Olomouc 1994, zpracovala Minaříková Heda.

SOkA Olomouc, M5-118, Střední průmyslová škola strojnická Olomouc - tř. 17. listopadu, 25 1949-1974, výroční zpráva, Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, OK-ONV-456-15-2-20/75-Ku.

Olomoucký archivní Sborník 7/2009, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. část (1850 - 1918)*, s.109 - 129, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. ISBN 978-80-86388-74-8

Olomoucký archivní Sborník 8/2010, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, s.82 - 95, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010. ISBN 978-80-86388-82-3

Olomoucký archivní Sborník 9/2011, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, s.152 - 161, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. ISBN 978-80-86388-92-2

Kronika střední odborné školy Štursova 14, Olomouc, 1951-1986

Kronika střední odborné školy Štursova 14, Olomouc, 1986-2012

Kronika odborného učiliště, Státní pracovní zálohy 1953

Almanach k 50. výročí školy

Ostatní zdroje:

Usnesení předsednictva ÚV KSČ a vlády ze dne 5. srpna 1952 o vybudování státních pracovních záloh v Československu. Vydání první, Praha II, 1952, Průmyslové vydavatelství, 301 01 19 - 42445/52/III/2-536-1%

Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství)
Č.j.: 25461/2009 – 20 [online]. [cit. 2015-06-15].

Dostupné: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Ředitelé SOŠ Štursova 14 Olomouc

Příloha č. 2 - Tabulka: Historická data učňovské školy č. 2 v Olomouci, Štursova ulice 14

Příloha č. 3 - Odborné školy v Olomouci 2013/2014

Příloha č. 4 - Obrázky školy

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Renáta Sedláčková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, PhD.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Historické proměny odborného vzdělávání po 2. světové válce v Olomouci - příklad SOŠ Štursova
Název v angličtině:	Historical changes of the industrial and trade education after WWII in Olomouc - based on College Stursova
Anotace práce:	Tématem bakalářské práce je historie odborného vzdělávání v Olomouci po 2. světové válce v kontextu širších sociálních změn ve společnosti. V úvodní části jsou stručně zmapovány proměny společnosti v Československu po 2. světové válce. Následující část se zabývá historií odborného vzdělávání a je zaměřena na odborné vzdělávání v Olomouci. Součástí této části je stručná historie města Olomouc. Poslední část práce zaznamenává historické proměny vybrané školy.
Klíčová slova:	Střední odborné školství, město Olomouc, historie, vzdělávání
Anotace v angličtině:	The topic of this bachelor's thesis is the history of the industrial and trade education in Olomouc after the Second World War in the context of wider social changes in the society. In the first part the changes in society in the Czechoslovakia after the Second World War are briefly described. The following part deals with the history of the industrial and trade education and focuses on this type of education in Olomouc. It includes a short history of the town Olomouc. Historical changes of one concrete school are recorded in the last part of this thesis.
Klíčová slova v angličtině:	vocational school system, Olomouc, history, education
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Ředitelé SOŠ Štursova 14 Olomouc Příloha č. 2 Tabulka: Historická data učňovské školy č. 2 v Olomouci, Štursova ulice 14 Příloha č. 3 Odborné školy v Olomouci 2013/2014

	Příloha č. 4 Obrázky školy
Rozsah práce:	53 stran + 12 stran příloh
Jazyk práce:	Čeština

Přílohy:

Příloha č. 1

Ředitelé SOŠ Štursova 14 Olomouc

Adolf Peterka	1953
František Vyvlečka	1958
Adolf Peterka	1960 (od 8.11.)
Zdeněk Košacký	1968/69
Evžen Černý	1973/74
PaedDr. Lothar Steffel	1992 (od 1.7.)
Mgr. Miloslava Dostálová	1998 (září)
Ing. Jiří Kořínek	1999 (od 1.7.)
Mgr. Kateřina Valentová	2002 (od 1.7.)
PhDr. Ladislav Pochyla	2012 (od 1.8.)

Příloha č. 2

Tabulka: Historická data učňovské školy č. 2 v Olomouci, Štursova ulice 14

Školní rok	1958 / 1959	1959 / 1960	1960 / 1961	1961 / 1962	1962 / 1963	1963 / 1964
počet tříd	14	20	24	28	38	45
počet žáků						
počet oborů						
průměrná známka						

Školní rok	1964 / 1965	1965 / 1966	1966 / 1967	1967 / 1968	1968 / 1969	1969 / 1970
počet tříd	48	46	42	41	45	44
počet žáků						1270
počet oborů						
průměrná známka					2,16	2,27

Školní rok	1970 / 1971	1971 / 1972	1972 / 1973	1973 / 1974	1974 / 1975	1975 / 1976
počet tříd	46	46	48	50	45	46
počet žáků	1323	1350	1363	1389	1359	1338
počet oborů		8	8	8		
průměrná známka	2,27	2,35	2,33	2,24	2,27	2,39

Školní rok	1976 / 1977	1977 / 1978	1978 / 1979	1979 / 1980	1980 / 1981	1981 / 1982
počet tříd	46	44	42	40	41	42
počet žáků	1328	1249	1186	1158(101) ¹⁰⁸	1183(259)	1201(416)
počet oborů	8	8	8	8	8	8
průměrná známka	2,39	2,31	2,31	2,31	2,37	2,38

Školní rok	1982 / 1983	1983 / 1984	1984 / 1985	1985 / 1986	1986 / 1987	1987 / 1988
počet tříd	40	39	40 / 2 ¹⁰⁹	36/2	34/3/1 ¹¹⁰	33/4/2
počet žáků	1142	1064	1036(47) ¹¹¹	989	1001	1022(125 ¹¹²)
počet oborů	8	8	10+1 ¹¹³	10+1	4 ¹¹⁴	8
průměrná známka	2,36	2,44	2,33	2,30	2,37	2,41

Školní rok	1988 / 1989	1989 / 1990	1990 / 1991	1991 / 1992	1992 / 1993	1993 / 1994
počet tříd	35/4/2/1 ¹¹⁵	38/4/2/1	45/2/2/1	47/2/1/1	46/2/1 ¹¹⁶	49/3/1
počet žáků	1094(186 ¹¹⁷)			1395	1342	1358
počet oborů						9
průměrná známka	2,36	2,20	2,31	2,25	2,28	2,36

¹⁰⁸ Počet žáků podle nově koncipovaných (oborů) osnov SOU

¹⁰⁹ studijní obor SOU - Provoz obchodu se zaměřením pro vnitřní obchod

¹¹⁰ třída DS(dálkového studia) poprvé od 1. 9. 1987

¹¹¹ počet žáků - studium při zaměstnání v I. a II. ročníku

¹¹² z toho DS 42 žáků, večerní studium 83 žáků

¹¹³ 10učňovských oborů plus 1 studijní

¹¹⁴ obory-pekař, cukrář, krejčí, prodavač- nespecifikováno

¹¹⁵ /večerní studium / dálkové studium /externí studium dospělých pracovníků

¹¹⁶ /dálkové / externí studium

¹¹⁷ /dálkové / večerní / externí studium

Školní rok	1994 / 1995	1995 / 1996	1996 / 1997	1997 / 1998	1998 / 1999	1999 / 2000
počet tříd	52/6/1/1 ¹¹⁸	46/11/1 ¹¹⁹	43/2/5 ¹²⁰	43/5/1	32	36/1 ¹²¹
počet žáků	1403(151 ¹²²)	1233	1058	908	704	792
počet oborů	11	10	10	10	10	12/1 ¹²³
průměrná známka	2,33	2,36	2,18	2,17	-	2,31

Školní rok	2000 / 2001	2001 / 2002	2002 / 2003	2003 / 2004	2004 / 2005	2005 / 2006
počet tříd	35/1 ¹²⁴	33/1/1 ¹²⁵	35	33	32/2 ¹²⁶	34/1 ¹²⁷
počet žáků	836	822/9 ¹²⁸	847/104 ¹²⁹	792	847/809(178) ¹³⁰	836(194)/642 ¹³¹
počet oborů	10/1 ¹³²	9/1/3 ¹³³		10/1/1 ¹³⁴	9/1/2 ¹³⁵	10/3 ¹³⁶
průměrná známka	2,19	2,32	2,37	2,40	2,42	2,47

¹¹⁸ /večerní / externí / nástavbové studium

¹¹⁹ /večerní / externí studium

¹²⁰ /denní nástavbové studium / večerní nástavbové studium

¹²¹ /denní nástavbové studium

¹²² počet studentů večerního a nástavbového studia

¹²³ /studijní obor s maturitou

¹²⁴ /nástavbové studium

¹²⁵ /třída OU / třída PrŠ

¹²⁶ / nástavbové studium

¹²⁷ / nástavbové studium

¹²⁸ / žáci OU a PrŠ

¹²⁹ / z toho žáci SOU obchodní a SPV Praktik, s.r.o.

¹³⁰ na začátku / na konci šk. roku (z toho žáci SOU a SPV Praktik s.r.o.)

¹³¹ na začátku (z toho z toho žáci SOU a SPV Praktik s.r.o.) / k 31.8.2006 žáků SOU Štursova 14

¹³² studijní obor s maturitou

¹³³ / praktická škola / studijní obory

¹³⁴ SOU / OU / studijní obor

¹³⁵ SOU / OU / studijní obor

¹³⁶ SOU / studijní obor

Školní rok	2006 / 2007	2007 / 2008	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012
počet tříd		31	29	27	27	28
počet žáků	702	635	632	602	580	572
počet oborů	9/1/2 ¹³⁷	8/1/1 ¹³⁸	8/1/1 ¹³⁹	10/1/1 ¹⁴⁰	8/2 ¹⁴¹	8/2
průměrná známka	2,49	2,36	2,44	2,45	2,52	2,59

Školní rok	2012 / 2013	2013/2014
počet tříd	26	24
počet žáků	543	511
počet oborů	9/2	9/2
průměrná známka	2,47	2,45

¹³⁷ SOU / OU / studijní obor

¹³⁸ SOU / OU / studijní obor

¹³⁹ SOU / OU / studijní obor

¹⁴⁰ SOU / OU / studijní obor

¹⁴¹ SOU / studijní obor

Příloha č. 3

Odborné školy v Olomouci 2013/2014

Obchodní akademie, Olomouc, tř. Spojenců 11

Škola byla založena v roce 1919, výuka byla zahájena v prozatímní budově na Kolárově náměstí. Po pěti letech se akademie stěhuje do vlastní budovy na třídě Spojenců, kde sídlí doposud. V průběhu let se měnil název školy na vyšší hospodářská škola a hospodářská škola(1949), střední ekonomická škola a ekonomická škola(1961) a opět obchodní akademie a obchodní škola(1990). Po celou dobu se na škole učí ekonomické obory. V současnosti nabízí škola tři ekonomické obory.

<http://www.aoal.cz>

Střední odborná škola Olomouc spol. s r.o. , Řepčínská 239

založena v roce 1991 . V prvním roce svého působení sídlila ve Slovanském gymnáziu na adrese Jiřího z Poděbrad 13. Poté se přestěhovala na Řepčínská 239/101. V současné době nabízí obory Veřejnosprávní činnost, Informační služby a knihovnictví.

<http://www.skolaodborna>

Střední odborná škola služeb s.r.o., Olomouc - Pavlovičky

Škola byla založena v roce 1992. Specializuje se na oblast cestovního ruchu.

V současnosti nabízí vzdělávání v programech Hotelnictví a turismus.

<http://www.soss.cz>

Střední průmyslová škola strojnická, Olomouc, tř. 17. listopadu 49

Původní název školy byl Vyšší průmyslová škola strojnická při n. p. TOS Olomouc, která byla založena v roce 1949. Název školy se poté měnil na 1. průmyslová škola strojnická, Střední průmyslová škola strojnická, Leninova tř. 49(1961 – 1962), Střední průmyslová škola strojnická, tř. 17. listopadu 49(1962 – 1966),

SPŠS v Olomouci, tř. 17. listopadu 49, experimentální škola přiřčená Výzkumnému ústavu odborného školství v Praze (1966 – 1969) a nakonec opět Střední průmyslová škola strojnická, tř. 17. listopadu 49 . Škola byla v počátku prozatímně umístěna v budově Polívkova gymnázia.Po dvou letech se přestěhovala na třídu 17. listopadu, kde působí dodnes. Je členem Asociace průmyslových škol ČR.,spolupracuje s Okresní

hospodářskou komorou (Sekce na podporu odborného vzdělávání a řemesel), v roce 2007/ 2008 získala statut Fakultní školy Pedagogické fakulty UP Olomouc. V průběhu let se na škole vyučovaly obory především strojírenské, ale minulosti i např. obory elektrotechnické či dřevařské. V současnosti nabízí obory Strojírenství, Strojírenská výroba či Ekonomika a podnikání.

<http://www.spssol.cz>

Střední škola a Základní škola DC 90, s.r.o

Jedná se o školu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola byla založena v roce 1993. Součástí školy je Základní škola, Základní škola speciální, Praktická škola jednoletá, Praktická škola dvouletá a Odborné učiliště, které nabízí tříleté učební obory (keramické, zahradnické práce)

<http://www.dc90.wz.cz>

Střední škola a Základní škola prof. Z. Matějčka Olomouc, Svatoplukova 11

Škola se nachází v budově bývalého kláštera v Řepčíně. Jedná se o internátní zvláštní školu pro hendikepované děti. Výuka zde byla zahájena v roce 1964. V současnosti nabízí vzdělání v praktické škole jedno a dvouleté.

www.zsmatejcka.eu

Střední škola logistiky a chemie, Olomouc, U Hradiska 29

Tato škola vznikla sloučením dvou odborných učilišť. Učiliště spojů, které mělo sídlo v Kateřinské ulici a bylo zaměřeno na spoje a telekomunikace a odborného učiliště při podniku Farmakon jehož specializací byla farmacie. Toto sloučení proběhlo v roce 2006 a nově vzniklá škola dostala název Střední odborná škola. V roce 2009 byla škola opět přejmenována na Střední škola logistiky a chemie, Olomouc, U Hradiska 29. V současnosti škola nabízí obory jak v oblasti farmacie tak i v oblasti logistiky.

www.sslch.cz

Střední škola obchodu, gastronomie a designu PRAKTIK s.r.o.

Vznik školy se datuje na rok 2001. V současné době sídlí na ulici Pasteurova 935/8a. Jedná se o soukromou školu. V nabídce oborů můžeme najít směry ekonomické, gastronomické, obchodní, aranžérské i výtvarné.

www.skola-praktik.cz

Střední škola polygrafická, Olomouc, Střední novosadská 87/53

V prvopočátku zajišťovala škola teoretickou výuku v odborném učilišti na Kosinově ulici. V roce 1991 vzniklo samostatné učiliště pod názvem Střední odborné učiliště polygrafické, nicméně teorie se vyučovala na SOU technickém a obchodním. V roce 2008 se opět změnil název na Střední školu polygrafickou. Jedná se o jednu ze stabilních odborných olomouckých škol v polygrafickém oboru.
www.polygraficka.cz

Střední škola polytechnická, Olomouc, Rooseveltova 79

Při vzniku školy stál národní podnik Dopravní stavby Olomouc (DSO), který vybudoval školu především pro vlastní potřeby. Vyučování bylo zahájeno v roce 1969, ve školní budově nabízející komplexní zázemí. Od roku 1979 je škola pod názvem Střední odborné učiliště, Olomouc, Rooseveltova 79. Po roce 1991 došlo k odloučení školy od DSO a název se změnil na Střední odborné učiliště stavební, Olomouc, Rooseveltova 79, později došlo k dalším změnám názvu školy z důvodu slučování s jinými typy škol (Střední odborné učiliště a Učiliště, Olomouc, Rooseveltova 79, Střední odborné učiliště, Odborné učiliště a Učiliště, Olomouc, Rooseveltova 79). Od školního roku 2005/2006 Střední škola polytechnická, Olomouc, Rooseveltova 79. Škola vyučuje maturitní i učební obory v 15 vzdělávacích oborech ve čtyřech směrech: směr strojírensko-automobilní, dřevařský, stavební a obchodní.
www.ssprool.cz

Střední škola stavební - HORSTAV

Toto soukromá škola, se sídlem na ulici U Hradiska 4, zahájila svou činnost v roce 2007. Je zaměřena na oblast stavební v oborech Pozemní stavitelství, Dopravní a vodohospodářské stavitelství a Stavebnictví.
www.stavebniskolahorstav.cz

Střední škola stavební a podnikatelská s.r.o., Štěpánovská 23

Škola byla založena v roce 1991. Sídlo školy je v Olomouci - Chomoutově na Štěpánovské 23. Poskytuje ve 33 oborech všechny stupně středoškolského vzdělání zejména v oblasti stavebnictví..

www.ssstpo.com

Střední škola technická a obchodní, Olomouc, Kosinova 4

Škola se nachází v bývalé budově Slovanského gymnázia. Její činnost byla zahájena v roce 1951. Je jednou z nejstabilnějších škol ve městě. V dnešní době nabízí 21 oborů převážně v oblasti strojů a zařízení, elektrotechniky, opravárenství či obchodu.

www.kosinka.com

Střední škola zemědělská, Olomouc, U Hradiska 4

Je nejstarší odbornou školou ve městě. Její činnost byla zahájena v roce 1876. V současné době nabízí na 23 oborů např.:v oblasti zemědělství, opravárenství, ve službách i obchodu.

www.szes-olomouc.cz

Střední škola, Olomouc-Svatý Kopeček, B. Dvorského 17

Jedná se o školu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a je zaměřena především na vzdělávání v gastrooborech. Součástí školy je Praktická škola dvouletá, Odborné učiliště, Střední odborné učiliště a Střední škola.

www.sskopecek.cz

Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4

Škola má dlouholetou tradici. Specializuje se na výuku pro sluchově postižené. V nových prostorách v ulici Kosmonautů má sídlo od roku 1999. Odborné vzdělávání poskytuje v Praktické škole dvouleté od školního roku 2008/2009.
<http://www.sluch-ol.cz>

**Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pöttinga
a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Olomouc**

V budově školy se vyučovalo od roku 1895. Zdravotní škola je v této budově od roku 1948, pod názvem Střední zdravotnická škola (SZŠ) je škola vedena od roku 1960. V roce 1997 byl název školy změněn na Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola (SZŠ a VZŠ) E. Pöttinga. V současnosti nabízí převážně obory zdravotnického charakteru.

<http://www.epol.cz>

**Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická, Olomouc,
Božetěchova 3**

Historie školy je zaznamenána od roku 1964. Obor elektrotechnika je na škole vyučován od jejího založení do současnosti.

www.spseol.cz

Základní škola a Střední škola CREDO, o.p.s.

Od roku 1992 byla škola vedena jako soukromá experimentální škola pro zdravotně postižené děti. Praktická škola byla otevřena v roce 1996.

<http://www.credoskola.cz>

Příloha č. 4

Obrázky školy

Obrázek č. 1 Kresba, autor neznámí, Kronika střední odborné školy Štursova 14, Olomouc

Obrázek č.2 Současný vzhled školy. Vlastní foto.